

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇEVİRİBİLİM ANABİLİM DALI

ÇEVİRİ ÇOCUK EDEBİYATI ESERLERİNİN KÜLTÜR
AKTARIMINDAKİ ROLÜNE BİR ÖRNEK: POLLYANNA

İlknur NARİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Prof. Dr. Şaban KÖKTÜRK

ŞUBAT-2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇEVİRİ ÇOCUK EDEBİYATI ESERLERİNİN KÜLTÜR
AKTARIMINDAKİ ROLÜNE BİR ÖRNEK: POLLYANNA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlknur NARİN

Enstitü Anabilim Dalı: Çeviribilim

“Bu tez 14/02/2025 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI
Prof. Dr. Şaban KÖKTÜRK	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Eyüp ZENGİN	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Fatıma GİMATDİNOVA	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

İlknur NARİN
14/02/2025

ÖN SÖZ

Zihnimde hala izlerini taşıdığım çocuk kitapları vardır. Öyle ki bu kitapların sayfaları hala gözümün önünde, kitap bittiğinde hissettiğim duygular bugün bile hafızamdadır.

Bu tezin konusunun belirlenmesinde kendi çocukluk tecrübelerim ile bir öğretmen ve iki çocuk annesi olarak yaptığım gözlemler etkili olmuştur.

Tezimin başarıyla yürütülmesinde bana destek olan ve fikirleri ile beni yönlendiren hocam Sayın Prof. Dr. Prof. Dr. Şaban Köktürk'e teşekkür ederim.

Bu süreçte benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen eşime ve çocuklarıma çok teşekkür ederim.

İlknur NARİN
14/02/2025

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v

GİRİŞ.....	1
-------------------	----------

1. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE.....	4
--	----------

1.1. Kültür Kavramı ve Kapsamı.....	4
-------------------------------------	---

1.2. Dil ve Kültür.....	5
-------------------------	---

1.2.1. Herder ve Dil Felsefesi.....	6
-------------------------------------	---

1.2.2. Humboldt’a göre Dil ve Düşünce İlişkisi.....	6
---	---

1.3. Çeviri ve Kültür	7
-----------------------------	---

1.3.1. Tarihin Penceresinden “Çeviri ve Kültür”	8
---	---

1.3.2. Çeviribilimcilerin Penceresinden “Çeviri ve Kültür”	9
--	---

1.3.2.1. Eugene Nida	9
----------------------------	---

1.3.2.2. Peter Newmark’a göre “Kültür ve Çeviri”	9
--	---

1.3.2.3. Vermeer ve Kültür Kuramı.....	11
--	----

1.3.2.4. Vermeer ve Skopos Kuramı	12
---	----

1.3.2.5. Holz-Maenntaeri ve Çeviri Eylemi Kuramı	13
--	----

1.4. Çeviri Çocuk Edebiyatı	14
-----------------------------------	----

1.4.1. Çocuk Edebiyatı	14
------------------------------	----

1.4.2. Türkiye’de Çeviri Çocuk Edebiyatı	16
--	----

1.4.3. Çoğul-Dizge Kuramı Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı	17
--	----

1.4.4. Çeviri Çocuk Edebiyatına Yön Verenler	18
--	----

1.4.5. Kültür Aktarıcısı Olarak Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserleri.....	20
--	----

1.5. Kültürel Öğelerin Çevirisinde Kullanılabilecek Çeviri Stratejileri	23
---	----

2. BÖLÜM: “POLLYANNA” ADLI ESERİN YAZAR, ÇEVİRMENLER VE YAYINEVLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ.....	28
---	-----------

2.1. Neden Pollyanna?	28
-----------------------------	----

2.2. Kitabın Özeti	30
--------------------------	----

2.3. Eleanor H. Porter’in Hayatı	32
--	----

2.4. Kaynak metne ve Çeviri Metinlere Dair Dair Genel Bilgiler.....	34
---	----

3. BÖLÜM: KARŞILAŞTIRMALI METİN İNCELEMELERİ VE BULGULAR 36

3.1. Newmark’ın Kültürel Ögeler Kategorisine Göre “Pollyanna” Adlı Çocuk Kitabında Tespit Edilen Kültürel Ögeler	36
3.2. Newmark’ın Çeviri Stratejilerine Göre Pollyanna Adlı Eserin İki Farklı Çevirisinin İncelenmesi	43

SONUÇ	66
--------------------	-----------

KAYNAKÇA	69
-----------------------	-----------

ÖZ GEÇMİŞ	73
------------------------	-----------

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Pollyanna Adlı Eserde Tespit Edilen Kültürel Ögeler 39

Tablo 2: Pollyanna Adlı Eserin İki Farklı Çevirisinde Kullanılan Çeviri Stratejileri ... 55

ÖZET	
Başlık: Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Kültür Aktarımındaki Rolüne Bir Örnek: Pollyanna	
Yazar: İlknur NARİN	
Danışman: Prof. Dr. Şaban KÖKTÜRK	
Kabul Tarihi: 14/02/2025	Sayfa Sayısı: v (ön kısım) + 73 (ana kısım)
Kültür, pek çok ögeyi ve değişkeni içinde barındırması sebebiyle farklı şekillerde tanımlanan bir kavramdır. Kültür, içinde var olduğu toplumun dil, din, gelenek-görenek, sanat, müzik gibi çeşitli alt dallarından izler taşır ve bu izler o kültür içinde filizlenen yazınsal metinlere yansır. Son zamanlarda sayısı giderek artan çocuk edebiyatı çeviri eserleri de çocukların farklı kültürleri tanımalarını, o kültürlere dair farkındalık oluşturmalarını, duygu ve düşüncelerini geliştirmelerini sağlar. Ancak çocuk kitaplarının çevirisi diğer türlere göre daha zordur. Çocuk edebiyatı çevirmenlerinin hem kaynak kültüre hem de erek kültüre ait unsurları ihmal etmeden ve hitap ettiği yaş grubunun özelliklerine uygun çeviri yapabilmeleri için başvurabilecekleri farklı çeviri stratejileri mevcuttur. Bu çalışmada, Eleanor H. PORTER’e ait “Pollyanna” adlı çocuk kitabının orijinal (İngilizce) metni ile iki farklı Türkçe çevirisi incelenmiş, erek metinlerdeki çeviri stratejileri karşılaştırılmıştır. Bu çalışma doküman inceleme ve literatür taraması yöntemleri kullanılarak yapılmış ve bu alanda yazılan kaynaklar taranmıştır. Çalışmanın sonucunda, çocuk kitapları çevirmenlerinin hem kaynak kültüre hem de erek kültüre hâkim olması gerektiği, çocuklar için akıcı ve anlaşılır bir metin oluşturabilmek için farklı çeviri stratejileri kullanılabileceği görülmüştür.	
Anahtar Kelimeler: Çeviri Çocuk Edebiyatı, Kültür Aktarımı, Kültüre Özgü Ögeler	

ABSTRACT	
Title of Thesis: An Example of the Role of Translated Children's Literature Works in Cultural Transfer: Pollyanna	
Author of Thesis: İlknur NARİN	
Supervisor: Prof. Dr. Şaban KÖKTÜRK	
Accepted Date: 14/02/2025	Number of Pages: v (pre text) + 73 (main body)
Culture is a concept that is defined in different ways because it contains many elements and variables. Culture carries traces from various sub-branches of the society in which it exists, such as language, religion, customs and traditions, art and music, and these traces are reflected in the literary texts that flourish within that culture. Children's literature translation works, the number of which has increased recently, enable children to get to know different cultures, raise awareness of those cultures, and develop their feelings and thoughts. However, translation of children's books is more difficult than other genres. There are different translation strategies that children's literature translators can apply to ensure that they can translate in accordance with the characteristics of the age group they address, without neglecting the elements of both the source culture and the target culture. In this study, the original (English) text and two different Turkish translations of the children's book "Pollyanna" by Eleanor H. PORTER were examined and the translation strategies in the target texts were compared. This study was carried out using document review and literature review methods and the sources written in this field were scanned. As a result of the study, it was seen that translators of children's books should have knowledge of both the source culture and the target culture, and different translation strategies can be used to create a fluent and understandable text for children.	
Keywords: Translated Children's Literature, Cultural Transfer, Culturally Specific Elements	

GİRİŞ

Kültür, bir gruba ait insanların hayatlarını düzenleyen, yaşamlarını biçimlendiren, o gruba özgü adetler, davranışlar ve alışkanlıklar bütünüdür. Kültür günden güne şekillenir, değişir ve evrilir. Kültürlerin günümüzdeki halini almalarında yapılan savaşlar, ticari-ekonomik faaliyetler, göçler, sosyal etkileşimler önemli rol oynamaktadır. Dil, din, yazı, sanat, müzik, giyim, tarih, gelenek ve görenekler kültürü oluşturan öğelerden birkaçıdır. Kültür, bu öğelerin her birinden izler taşır. Edebi eserler de kültürü oluşturan bu öğeleri yansıtan en önemli araçlardır. Diğer bir ifadeyle romanlar, hikâyeler, şiirler, masallar ait oldukları kültürün –dil, din, gelenek-görenek, yaşam tarzı, müzik, sanat gibi- pek çok ögesini içerisinde barındırır. Bundan dolayı yazınsal metinler, kültür aktarımını sağlayan en önemli araçlardan biri olarak kabul edilmektedir (Keskin, 2010; Polat, 1995, aktaran Çetinkaya ve Durmaz, 2020). Farklı kültürlerle ait yazınsal metinler çeviri yoluyla toplumlar arasında kültür aktarımını sağlayarak toplumların birbirlerini tanımalarını mümkün kılar (Mert, Albayrak ve Serin, 2013). Kültürün en önemli taşıyıcısı ve nesilden nesile aktarılmasında yegâne araç olan çocuklara ait yazınsal eserlerin çevirisi de bundan dolayı önem arz etmektedir. Çünkü farklı kültürlerle ait edebi eserlerin çevirisi çocukların farklı kültürleri tanımalarını ve yeni dünyalar keşfetmelerini sağlayacaktır (Özbay, 2022). Çeviri kitaplar, çocukların kendi kültürleriyle ilgili duyarlılıklarını artırmakla birlikte onların başka kültürler tanımalarına da fırsat tanıyacaktır (Çetinkaya ve Durmaz, 2020). Başka kültürlerle ait çeviri kitapları okuyan çocuklar o kültürlerle ait farklı farklı karakterlerle tanışacak ve hayalî de olsa yeni yaşantılar yaşayacaktır (Yıldız, 2016). Çok önemli bir kültür aktarıcısı olan çeviri çocuk kitapları yukarıda saydığımız tüm işlevlerin yanı sıra eğitim ve öğretim alanında da önemli bir görev üstlenmektedir (Özbay, 2022). Dolayısıyla çocuk kitapları çevirmenleri çeviri yaparken pek çok noktaya dikkat etmeli, erek toplumun kültür ve eğitim anlayışını göz ardı etmemeli ve çocuk okurun yaş özellikleri erek metin oluşturulurken dikkate alınmalıdır.

Bu çalışma 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde çalışmanın kavramsal alt yapısı oluşturulmuştur. Kültür kavramının genel olarak ele alındığı bu bölümde, bu kavramın dil ve çeviri ile olan ilişkisi incelenmiştir. Kültür unsurlarının neler olduğu ve bu unsurların çeviri sürecinde ne şekilde ele alınması gerektiği konusunda farklı çeviri yaklaşımlarına yer verilmiştir. Çocuk edebiyatının genel özellikleri, çeviri çocuk edebiyatının dünyadaki ve Türkiye’deki gelişimi, çocuk edebiyatı çeviri stratejileri de bu

bölümde irdelenen konulardandır. Çalışmanın ikinci bölümü, kaynak metin olarak seçilen “Pollyanna” ve bu eserin erek dildeki iki farklı çevirisi hakkında bilgi verilen bölümdür. Kitap hakkında genel bir çerçeve oluşturulmuş, çalışmaya ışık tutacağı düşünüldüğünden, kitabın özetine, yazarın hayatına ve çevirmenlerle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise kaynak metinde tespit edilen kültürel öğeler, kuramsal çerçevede ele alındığı şekliyle, Newmark’ın sınıflandırmasına göre kategorize edilmiştir. Bu unsurların erek metinlere nasıl aktarıldığı yine Newmark’ın çeviri stratejileri kapsamında karşılaştırmalı şekilde incelenmiştir. Elde edilen bulguların çocuk kitapları çevirisi yapan çevirmenlere ışık tutacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma sürecinde karşılaşılan en büyük zorluk, kaynak metnin ve onun erek dildeki hangi çevirilerinin karşılaştırılacağına tespitidir. Popüler bir çocuk kitabı olması sebebiyle, Pollyanna’nın birçok çevirisi bulunmaktadır. Bunların birçoğu kısaltılmış, bölüm başlıkları değiştirilmiş ya da eklemeler yapılmış metinlerdir. Seçilen erek metinler kaynak metinle aynı içeriğe sahip olduklarından ve farklı çevirilerin kuramsal bilgiye uygun veri oluşturacağı düşünüldüğünden tercih edilmiştir.

Araştırmanın Konusu

Bu tez çalışmasında, çeviri çocuk edebiyatı eserlerinin kültür aktarımındaki rolü incelenmiş, çeviri çocuk edebiyatı farklı yönleriyle ele alınmıştır. Kaynak metin olarak seçilen “Pollyanna” ve onun iki farklı çevirisi Newmark’ın çeviri stratejileri kapsamında değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Kültür; tanımlanması zor olan, pek çok farklı yönleri bulunan ve ait olduğu topluluğu yansıtan değerler bütünüdür. Kültür aktarıcılarında biri olan çeviri çocuk edebiyatı ise çocukların özel bir grup olması sebebiyle hassas bir alandır. Bu çalışmanın, bu iki özel alana dair uygulamaya yönelik somut örnekler çerçevesinde çeviribilim çalışmalarına ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, çeviri çocuk eserlerinin kültür aktarımındaki rolünü incelemek ve çevirmenlerin kullandığı farklı stratejilerin çeviri metni nasıl şekillendirdiğini tespit etmektir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma yöntemi olarak literatür taraması ve doküman inceleme yöntemleri kullanılmıştır. Çeviri çocuk edebiyatı eserleri ve bu eserlerin kültür transferindeki rolü ile ilgili belgeler taranmıştır. Kuramsal çerçevede tartışılan bilgilere zengin bir veri sunacağı düşünüldüğünden örnekleme olarak Pollyanna ve onun iki farklı çevirisi ele alınmıştır. Dolayısıyla yargısal (amaçlı) örnekleme yapılmıştır.

1. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kültür Kavramı ve Kapsamı

Bir milleti millet yapan, bir topluluğu bir arada tutan en önemli öğelerden biri kültürdür. Kültür bir gruba ait insanların hayatlarını düzenleyen, yaşamlarını biçimlendiren, o gruba özgü adetler, davranışlar ve alışkanlıklar bütünüdür. Kültür kavramı toplumları ve uygarlıkları bu denli etkilerken pek çok araştırmacının da odak noktası olmuş ve bu kavram üzerinde pek çok tanımlama yapılmıştır. Kültür kavramının TDK'deki tanımına bakacak olursak şu tanımlamayla karşılaşırız: “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü”. Hans Vermeer’e (1986:35) göre kültür bir toplumun ya da bireyin sergilediği davranışları yönlendiren normların, uzlaşımların, kanıların ve yargılarının bütünüdür. Eugene A. Nida (1993) kültürü bir topluma ait inançların ve uygulamaların toplamı olarak açıklamaktadır. Kültür kavramı konusunda araştırmalar yapan Taş (2017:5) kültürü “bir topluma özgü yaşayış biçimine ilişkin var olan her şeyin bir toplamı ve bütün haline gelişidir” olarak tanımlar. Ona göre toplumları toplum yapan gelenek ve görenekler, giyinme ve ifade biçimleri, inanışlar, yeme-içme alışkanlıkları ve diğer sistemler o toplumun kültürel öğeleridir. Koç’a (2019) göre kültür belirli bir toplumun kimliğini oluşturan düşünceleri, bilgileri, yaşam tarzlarını, tutumlarını ve davranış biçimlerini kapsayan bir yapıdır. Bu çalışmanın kuramsal alt yapısını oluştururken çalışmalarından çokça faydalanacağımız Peter Newmark’a (1988) göre ise kültür, kendine has bir dil geliştiren bir toplumun yaşam tarzı ve bu tarzın ortaya çıkış biçimleridir. Ona göre kültür çok geniş bir kavramdır ve kültüre ait alt kavramlar zaman zaman bulanık ve belirsiz olabilir. Newmark (1988), bir dil içerisinde pek çok kültür ve bu kültüre ait alt kültürler olabileceğini savunur. Dolayısıyla o da kültürün çok yönlü ve kapsamlı bir kavram olduğu konusunda diğer araştırmacılarla hemfikirdir.

Kültür günden güne şekillenir, değişir ve evrilir. Günümüzde, kültürlerin hemen hemen hepsinin orijinal haliyle var olmadığı, sürekli değişime uğradıkları bilinmektedir (Çilyüz, 2020). Kültürlerin günümüzdeki halini almalarında yapılan savaşlar, ticari-ekonomik faaliyetler, göçler, sosyal etkileşimler önemli rol oynamaktadır.

Kültür pek çok ögeyi içinde barındıran çok kapsamlı bir kavramdır. Bir topluma ait yazılı kültür, sözlü kültür, eğlence türleri, yiyecek ve içecekler, giyim kuşam, hak/batıl inanışlar, mimari vs. bu kapsam dahilinde düşünülebilir (Göçer, 2012). Ayrıca o toplumun ruhuna işleyen, o topluma ait eserlere yansıyan aile, hukuk sistemleri, çalışma tarzı, üretim, tüketim ve ulaşım da kültür kavramının unsurlarıdır (Kaplan, 1999). Dolayısıyla denilebilir ki kültür, sosyal süreçte öğrenilen maddi ve manevi değerlerin bir bütünüdür (Koç, 2019).

1.2. Dil ve Kültür

Dil; kültürün oluşumunda, gelişiminde ve nesilden nesile aktarılmasında birincil önem taşır. Dil ve kültür birbirini besleyen, birbirinden beslenen, birbirlerini doğrudan etkileyen iki önemli unsurdur. Bir kültür ancak o kültüre ait dilde yaşayabilir, varlığını sürdürebilir (Erenoğlu, 2008).

Dil, bir memleketin içinden geçen bir akarsu misali bir yandan o coğrafyaya hayat verirken, bir yandan da o coğrafyanın kaynaklarından beslenir (Göçer, 2012). Öyle ki dil hem konuşulduğu topluma ait kültürü besler, onu geliştirir, hem de kültürden ve onu oluşturan öğelerden beslenir.

Dil ile kültür arasındaki bu ilişki pek çok araştırmacının çalışmalarına temel oluşturmuştur. Humboldt, Herder, Whorf, Hegel, Sapir, Kaplan gibi seçkin bilim insanları ve yazarlar bu konuda önemli fikirler ileri sürmüşlerdir.

Kültürün oluşmasında, gelişmesinde, aktarılmasında “dil” önemli bir işleve sahiptir. Bu işlev, toplumu oluşturan bireyler arasında iletişimi mümkün kılmak ve adeta bir köprü gibi kültürü ve ona ait öğeleri nesilden nesile taşımaktır. Dolayısıyla kültür bireyleri aşan ve onları şekillendiren bir varlıktır (Yazoğlu, 2005). Alman düşünürü Hegel, kültür kapsamında değerlendirilen her manevi duygu ve düşüncenin maddi bir hale gelmesini, yani topluma ait soyut nesnelerin kültür bağlamında somut bir karşılık bulmasını objektif geist (maddeleşmiş ruh) olarak adlandırmaktadır (aktaran Yazoğlu, 2005). Yani bir diğer ifadeyle toplumlara ait soyut nesneler, kültürel öğeler içerisinde somut bir hale dönüşebilir. Mutluluk, hüzn, neşe, öfke, özlem, merak, inat vb. duygu ve düşüncelerin kültürel öğeler kapsamında değerlendirilebilecek olan şarkı, türkü veya şiirlerle anlatılması bu kapsamda verilebilecek güzel bir örnektir.

Kaplan’a göre (2006) dil, duygu ve düşüncenin adeta bir kalıbıdır. Ona göre bir topluma ait bütün duygu ve düşünceler dile yansır ve dil vasıtasıyla nesilden nesile aktarılır. Dilin kapsamına sözlü ve yazılı bütün kelimeler ve cümleler dahildir. Günlük hayatta bir bakkal dükkanında geçen bir konuşma veya anne ile bebek arasında geçen bir diyalog aslında dili meydana getiren, onu oluşturan durumlardır. Yani dil, sosyal hayattan beslenir (Kaplan,2006).

1.2.1. Herder ve Dil Felsefesi

Herder’e göre dünyaya ait bir kavram olan dil, toplumların çevresiyle olan farklı etkileşimleri sonucunda oluşur (aktaran Kızıltan, 2001: 49-50). Ona göre diller arasında yaş farkı vardır ve bu farktan dolayı diller birbirinden farklı düzlemde dir. Bu farklılık çeviri eylemini zorlaştıracığından, birbirine akraba olan dillerden birbirine yapılan çevirilerin daha kolay olacağını savunur. Bu sebeple Herder’e göre çevrilemezlik sorunu çevirinin hangi dilden hangi dile yapıldığıyla yakından ilişkilidir (aktaran Yücel, 2016).

1.2.2. Humboldt’a göre Dil ve Düşünce İlişkisi

Humbolt’a göre düşünme ana dile bağlıdır. Ona göre dil, ulus tinlerinin somutlaşmış halidir; ulusların dilleri onların ruhları, ruhları da dilleridir (aktaran Mutlu, 2020: 62). Eğer ki dil, bir ulusa ait tinlerin vücut bulmuş şekli ise Vossler’in de dediği gibi dil adeta bir ayna gibi işlev görür, uluslara ait kültürel öğeler dil aracılığıyla yansıtılır (aktaran Yazoğlu, 2005: 138). Her toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerler, yani kültürel öğeler, birbirinden farklı olacağı için her dil de birbirinden farklılık gösterecektir. Dolayısıyla toplumlar, kültürler ve diller arasındaki farklılıklar olağandır ve anlaşılabilir dir.

Dillerin tarihsel ve kültürel boyutuna vurgu yapan yazarlardan biri olan Homboldt’a göre dil ve düşünce ayrılmaz bir bütündür. Ona göre gerçeği oluşturan da yansıtan da dildir. Her dilin gerçeği birbirinden farklı olacağından bir dilin başka bir dile aynı içerikle yansıtılabilmesi imkansızdır. Dolayısıyla Humboldt da Herder gibi çeviride çevrilemezlik ilkesini benimsemiştir (Yücel, 2016: 112-114).

Humboldt’un çeviride çevrilemezlik anlayışı günümüz çeviri anlayışına ters düşse de onun dil ve düşünce arasındaki girift ilişkiye, dilin üretkenliğine ve dinamikliğine yaptığı vurgu çeviribilim alanına önemli katkılar sağlamıştır (Yazıcı, 2010: 70).

1.3. Çeviri ve Kültür

Son yıllarda “çeviri ve kültür” ilişkisi pek çok çeviribilimcinin ilgisini çeken, birçok araştırmaya konu olan bir alan olmuştur. Globalleşen dünyada kültürel ve dilsel öğelerle donanmış eserlerin çevirisini yapmak ihtiyacı oluşmuş ve bu da çeviri ve kültür arasındaki ilişkinin araştırılmasını tetiklemiştir (Allmeta, 2020).

Kültür ve çeviri, birbiriyle ilişkili, birbirlerini etkileyen, ortak alt katmanları paylaşan kavramlardır. Gürçağlar’ın da belirttiği gibi (2011) çeviri; kültür, bilim ve düşünce alanlarını yoğun biçimde beslemektedir. Toplumsal, sosyal, dilsel, tarihsel süreçler ve olgular da hem kültürü hem de bir eylem olarak çeviriyi etkiler. Dahası kültür ve çeviri toplumsal, sosyal, dilsel ve tarihsel süreçleri etkileyerek bu süreçlerin şekillenmesinde aktif rol oynar.

Can’a göre (2015:38) çeviri “kültürü muhafaza eden ve aktaran bir araç” olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla çeviri kültürün korunmasında ve nesilden nesile taşınmasında önemli bir göreve sahiptir.

Çeviri, pek çok faktörden etkilenen çok yönlü bir süreçtir. Kabul etmek gerekir ki çeviriyi etkileyen en önemli faktörlerden biri de kültürdür. Kültür çeviriyi etkilerken çeviri de kültürden etkilenir. Kültürün çeviri sürecinde bu denli önemli ve etkili olmasının sebebi onun çok boyutlu ve farklı bireyler tarafından farklı algılanabilme özelliğidir (Koç, 2019). Çevirmen, çeviri sürecinde kendini kültürden soyutlayamaz ne kaynak kültürü ne de erek kültürü göz ardı edemez. Çünkü aslında çevirmen de içinde büyüdüğü kültürel ve toplumsal bağlamdan ayrı düşünülemez. Gürçağlar (2011) bu durumu şu şekilde ifade eder:

“Çevirmen, kaynak metni kendi zihinsel çerçevesinden yola çıkarak okuyacak ve yorumlayacak, erek metni yapılandırırken de yine erek kitlenin ve erek dilin gereksinim ve beklentilerini, erek kültürün koşullarını göz önünde bulundurarak ilerleyecektir. Bu nedenle çeviriyi kültürden ayırmak olası değildir. Çeviriler bir boşlukta üretilmez, onları üreten insanlar ve bu insanların içinde yaşadıkları bir toplum, kültür ve zaman vardır” (sf.32).

Farklı bireyler tarafından farklı algılanabilme ve dolayısıyla farklı aktarılabilme özelliğine sahip olan kültür kavramı, çeviri sürecine farklı bir boyut kazandırmıştır. Çok boyutlu bir kavram olan kültür, içerisinde barındırdığı alt katmanlar dolayısıyla çeviri sürecini önemli ölçüde etkiler. Ancak kültürün çeviri ile olan bu yakından ilişkisi ve

kültürün çeviri sürecine olan etkisi çeviri tarihi boyunca her zaman aynı öneme sahip olmamıştır.

1.3.1. Tarihin Penceresinden “Çeviri ve Kültür”

Çeviri tarihine baktığımızda 20.yy’ın ikinci yarısına kadar çevirinin daha çok kaynak metne odaklandığını ve çeviri sürecinde dilbilimsel öğelerin öncelendiğini görürüz. Ancak 20.yy’ın sonlarına doğru çevirilerin aslında kaynak kültüre değil, erek kültüre ait olduğu savunulmuştur. Çevirinin salt dilsel öğelerin aktarımından ibaret olmadığı, kültürel, toplumsal, işlevsel birtakım durumların da dikkate alınması gerekliliği pek çok çeviri bilimci tarafından dile getirilmiştir. Umberto Eco’nun da söylediği gibi “Çeviri iki dil arasında değil, her zaman iki kültür arasında bir değişimdir” (aktaran Burke, 2007: 3-40) anlayışı oluşmaya başlamış ve bu da pek çok değişikliği beraberinde getirmiştir. Çeviriye yönelik bu bakış açısı değişikliği antik dönemden itibaren yapılan çeviri faaliyetlerinin, geliştirilen birtakım çeviri yaklaşımlarının, ortaya atılan farklı fikirlerin kümülatif bir sonucudur.

Türkiye’de “çeviri ve kültür” faaliyetlerine baktığımızda belli anlayışların üst üste konularak ilerleme kaydedildiğini gözlemleriz. Özellikle son iki yüz yıldır farklı kültürlerden gelen çığır açan düşünce ve türlerin kültür alanına girerek bu alanda köklü değişikliklere sebep olması çeviri etkinliği sayesinde olmuştur. Pek çok farklı tür Türkiye kültür dizgesine girmiş ve yerli ürünlerle etkileşim sağlamıştır. Batı etkisinin Türk kültürü üzerinde en fazla etkiye sahip olduğu dönemin 19. ve 20. yy. olması yine bu dönemde yapılan çeviri faaliyetlerinin bir sonucudur. Her ne kadar çeviri faaliyetleri bu dönemde yoğunlaşsa da Batı edebiyatından yapılan çevirilerin Osmanlı’nın en başından itibaren siyasi, dini, toplumsal ve kültürel açıdan şekillenmesinde büyük rol oynadığı bir gerçektir (Gürçağlar,2011).

Osmanlı İmparatorluğu’nda ilk çeviri faaliyetleri Arapça ve Farsçadan yapılarak başlamış ve uzun yıllar devam etmiştir. 16. yy’e gelindiğinde Farsça ve Arapça kaynaklardan yapılan çeviriler sayesinde Osmanlı’da kültürlerarası bir alan oluşturulmuştur (Paker, 2002, aktaran Gürçağlar, 2011). 19. yy’de ise artık kültür kurumları oluşturularak çeviri faaliyetlerinde kurumsallaştırmaya gidildiğini söyleyebiliriz.

1990'lı yıllarda çeviri alanında yayımlanan kitaplarda bir artış gözlemlenmiş ve ülkemizde çeviriyi kültürel bir bağlamda ele alan ilk kitap Hilmi Ziya Ülken'in Uyanış Devirlerinde Tercümenin Rolü adlı eseri olmuştur.

1.3.2. Çeviribilimcilerin Penceresinden “Çeviri ve Kültür”

Bu bölümde kültür kavramına farklı çeviribilimciler penceresinden bakacağız ve onların kültür ve çeviri ile ilgili görüşlerine yer vereceğiz.

1.3.2.1. Eugene Nida

Gürçağlar'a (2016) göre, çeviribilim kurucuları ve en saygın isimleri arasında yer alan Eugene Nida'nın kültür ve çeviri konusundaki görüşlerini anlamak için onun eşdeğerlik, özellikle de devingen eşdeğerlik kavramı üzerinde durmamız gerekecektir. Nida, 1940'lı yıllardan itibaren İncil çevirisi konusunda çalışan bir araştırmacı ve aynı zamanda bir din adamıydı. Nida da diğer pek çok araştırmacı gibi kültür ve dilin birbirinden ayıramayacağını ve aslında kelimelerin kültürel öğelerin birer sembolü olduğunu savunuyordu. Bu semboller dilden dile, kültürden kültüre değişebileceğine göre kaynak metinde geçen kelimelerin eşdeğerlerinin çeviride bulunamayacağını ileri sürüyordu (aktaran Gürçağlar, 2016: 117).

Nida, çeviride asıl olanın erek kültürde doğallığı yakalamak ve erek kültürün bağlamına uygun bir aktarım gerçekleştirmek olduğunu savunarak çeviride erek kültürün önemine vurgu yapan ilk çeviribilimcilerden biri olmuştur. (aktaran Gürçağlar, 2016: 118).

Her ne kadar Nida'nın çeviri ile ilgili bazı görüşleri eleştirilse de onun çalışmaları, çeviride yalnızca dilbilimsel öğelere odaklanılmaması, çevirinin kültürden ve toplumsal bağlamdan ayrı tutulmaması noktasında diğer araştırmacıların da çalışmalarına ışık tutmuştur.

1.3.2.2. Peter Newmark'a göre “Kültür ve Çeviri”

Bu çalışmanın hem kuramsal alt yapısı hem de yöntemi konusunda fikirlerinden çokça faydalanacağımız bir çeviribilimci olan Peter Newmark'ın araştırmalarına daha tafsilatlı şekilde yer vereceğiz. Newmark, 1988 yılında yayımlanan “A Textbook of Translation” adlı kitabında ve 2010 yılında yayımlanan “Translation and Culture” adlı makalesinde

çeviri ve kültür öğelerini detaylıca ele almış, bu iki kavram ile ilgili hem teorik hem de uygulamaya yönelik fikirler ileri sürmüştür.

Çeviriye dilbilim odaklı yaklaşan Newmark'a göre kaynak metnin ve kültürün doğru şekilde anlaşılabilmesi çeviri sürecinde birtakım sorunlar doğuracağından kaynak metin ve kültür en doğru şekilde anlaşılmalıdır.

Newmark, 1988 yılında yazdığı kitaptaki çalışmaları geliştirerek 2010 yılında yayımlanan makalesinde kültürel öğeleri detaylı şekilde sınıflandırmıştır:

1. Ekoloji: jeolojik ve coğrafi çevre

2. Kamu hayatı: politika, hukuk ve yönetim

3. Sosyal yaşam: ekonomi, meslekler, toplumsal refah, sağlık ve eğitim

4. Kişisel yaşam: yiyecekler, kılık-kıyafet ve ev eşyaları

5. Gelenek, görenekler ve sosyal etkinlikler: yavaş alkışlama ve masaya vurarak alkışlama gibi gelenekler; kriket ve futbol gibi sosyal etkinlikler ve bunlara bağlı tüm ulusal deyimler.

6. Kişisel merak ve tutkular: din, müzik, şiir ve bunlara bağlı çeşitli toplumsal kuruluşlar, kiliseler, sanatsal kuruluşlar ve dernekler (Newmark, 2010: 175).

Newmark'a (1988) göre jeolojik ve coğrafi çevreye ilişkin sözcükler normalde diğer kültürel terimlerden ayrılabilir, çünkü bu sözcükler genellikle politik ve ticari olarak değerden bağımsızdır. Bununla birlikte bunların yayılması menşe ülkelerinin önemi ve özgüllük derecelerine bağlıdır. Örneğin, "plateau" Rusça, Almanca ve İngilizce kültürel bir kelime olarak algılanmamaktadır ve uzun süredir benimsenmiştir. Ancak İspanyolca ve genellikle de İtalyanca söz konusu olduğunda bu kelimenin çevrildiği (mesa, altipiano) görülmüştür. Bu, kelimelerin kültürel değer taşıyıp taşımadığının dilden dile değişebileceğini örnekleyen bir durumdur.

"Kişisel yaşam" başlığı altındaki yiyecek bildiren sözcükler kültürel ifadeler arasında en kapsamlı olanıdır. Bunun sebebi bu sözcüklerin yabancı öğeleri daha çok hissettirmesidir (Newmark, 1988: 103, aktaran Gezer, Can, 2019: 361).

Sosyal kültüre ait öğeler söz konusu olduğunda Newmark'a göre çevirmenin düzanlamsal ve anlamsal kültür arasında ayırım yapması gerekir. Bu, çevirinin çağrışımsal sorunlarının bir sonucu olarak beklenebilecek bir durumdur elbette. Örneğin, ckarcuterie, droguerie, patisserie gibi kelimeler İngilizce konuşulan ülkelerde pek bulunmaz. Newmark, böyle bir durumda bu kelimeler aktarılabileninden nadiren çeviri sorunu yaşanacağını belirtir.

Newmark'ın sınıflandırmasında kültüre ait yansımaların görülebileceği bir diğer alan da kamu hayatıdır. Newmark, bir ülkenin siyasi ve sosyal hayatının onun kurumsal ifadelerine yansıyacağını ifade eder. Bunu kitabında şöyle örneklendirir:

“Devlet başkanının ünvanının (‘Cumhurbaşkanı’, ‘Başbakan’, ‘Kral’) veya parlamentodaki bir kişinin adının anlaşılabilir olduğu yerde, bu çeviriler ‘uluslararası’ veya kolayca çevrilebilen biçimbirimlerden oluşurlar. Parlamenteoya ait isimlerin kolayca tercüme edilemediği durumlarda; örneğin, Bundestag, Storting (Norveç); Sejm (Polonya); Knesset (İsrail), idari belgeler için tanımlanmış resmi çevirilere başvurulur; örneğin Bundestag için ‘Alman Federal Parlamentosu’ (Newmark, 1988: 99).

Kültüre ait kelimeler bu denli detaylı ve kapsamlı iken çevirmen çeviri sürecinde pek çok karar almak ve çok farklı seçenekleri değerlendirmek durumundadır. Newmark'ın bu sınıflandırması sayesinde çevirmenlerin işi bir nebze de olsa kolaylaşmış, kültürel öğelerin sözcük bazında değerlendirilmesi mümkün kılınmış, çeviri sürecinde dikkate alınması gereken nüanslar kategorize edilerek önemli bir adım atılmıştır.

1.3.2.3. Vermeer ve Kültür Kuramı

Vermeer'in kuramında kültüre mahsus olan insan davranışı öncelikli bir yere sahiptir. Ona göre eski çeviri kuramlarında ve hatta bazı yeni çeviri kuramlarında da kültür ögesine yeteri kadar önem verilmemektedir (aktaran Tosun, 2017).

Vermeer 1984 yılında Reiss ile birlikte yazdığı Genel Bir Çeviri Kuramının Temelleri adlı çalışmasında çevirmenlerin hem kaynak kültüre hem de erek kültüre hâkim, yani çift kültürlü olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Bunun nedeni, bir olayın değerinin duruma göre değişebileceğidir. Bu durumu kuram kitabında şu şekilde örneklendirirler:

“Kuran'ın Almanca tercümesinin alınması İslam hakkında farklı değer yargılarıyla, ancak belki din konusunda benzer bir tutumla belirlenecektir. Hindistanlıların hayvanlara karşı tutumu Alman kültüründeki köpek sevgisine benzerdir, ancak evcil hayvanın değeri düşünüldüğünde tamamen farklıdır. Menander'in ahlaki yargıları modern Avrupa kültürlerinininkinden radikal bir şekilde farklılaşır” (sf.25).

Vermeer /Reiss (1984) nesnelerin algılanmasının kısmen insan doğası gereği duruma bağlıken kısmen de kültüre bağlı olduğunu ifade eder. Bu kültüre ve duruma bağlı etmenler çeviri problemlerine sebep olabilir. Bir olayın değerinin duruma göre değişebiliyor olmasından kaynaklanan çeviri problemlerini çözebilmek, en doğru şekilde

çeviri yapabilmek/ bir dili farklı bir dile en doğru şekliyle aktarabilmek için çevirmenlerin hem kaynak kültüre hem de erek kültüre hâkim olması gerekir.

1.3.2.4. Vermeer ve Skopos Kuramı

“Skopos” Yunanca kökenli “amaç” anlamına gelen bir kelimedir. Geniş anlamıyla bir amaç doğrultusunda çeviri yapmaktır (Vermeer, 1996: 4, aktaran Yazıcı, 2010: 147).

Vermeer, Holz-Maenttaeri’nin de (1984) söylediği gibi bir metnin durağan anlamı (Sinn) ile dinamik anlamını (Bedeutung) çeviri süreci için birbirinden ayırır. Çevirmen için anlam türlerinin aktif ve pasifliğinden ortaya çıkan, alımlamada kaynak metne yüklenen anlam ile, çevirmenin yüklediği misyon dolayısıyla çeviriye yüklenen ve çeviriyi yönlendiren anlam (skopos) arasında ayrım olduğudur. Bu ayrım varolan anlam (Sinn) ile çıkarılan anlam (Bedeutung) arasındaki farktır. Varolan anlam, kaynak metnin yazarının metne yüklediği anlam iken çıkarılan anlam, çevirmenin kaynak metne yüklediği ve çeviri metinle yeniden ürettiği anlamdır (Vermeer, 1986: 326, aktaran Tosun, 2017: 108).

Vermeer’e göre (1986) bir metin üreticisinin metne yüklediği anlam o metni çeviren tarafından farklı algılanıp farklı çevrilebilir ve farklı amaçlarla kullanılabilir (aktaran Tosun, 2017: 109).

Vermeer’e göre bir metni algılayabilmek sadece dilsel öğelerle sınırlı değildir. Aksine algılama çok kapsamlı ve farklı durumlara göre değişebilen bir süreçtir. Algılama türleri şunlara dayalı olabilir:

- (1) İnsana özgü genel, biyolojik, psikolojik koşullara,
- (2) Kültüre özgü eğitime
- (3) Bireysel aktiviteye (Vermeer, 1986: 344, aktaran Tosun, 2017: 109).

Algılama türleri pek çok duruma bağlı olarak değişebildiğine göre bu kurama göre çevirmene önemli görevler düşmektedir. Çevirmen bir metni çevirirken en doğru kararı almalı ve çeviri sürecini en doğru şekilde yönetmelidir. Yazıcı’nın da (2010) belirttiği gibi bu kurama göre çevirmen uzman konumundadır ve her ne kadar çevirinin amacını işveren belirlese de çevirmen ekinler arası iletişimde bu amacı en doğru şekilde gerçekleştirme noktasında sorumlu olan kişidir. Söz konusu kültürel öğeler olduğunda bu amacın en doğru şekilde yerine getirilmesinde, kaynak kültüre ait öğelerin erek kültüre aktarılmasında çevirmen birtakım sorumluluklar taşır. Çevirmen adeta bir kültür uzmanı

olarak iki kültüre de hâkim olmalı, çeviri sürecini doğru anlamalı ve amacına uygun şekilde çeviri yapmalıdır.

Skopos kuramında Vermeer/Reiss (1998) kültürü farklı katmanlara ayırmış, dolayısıyla kültüre daha ayrıntılı bakmışlardır. Kurama göre kültür katmanları şunlardır:

- ✓ Para kültür
- ✓ Dia kültür
- ✓ İdio kültür (aktaran Can, 2015: 41).

Bu sıralama en geniş katmandan en dar olanına doğrudur. Para kültüre Türk Kültürü örnek verilebilir. Türk Kültürü içerisinde ise Marmara Bölgesi'nin kültürü ya da o bölgede yaşayan farklı sosyal grupların kültürleri ise dia kültüre örnek teşkil edebilir. İdio kültüre ise daha küçük gruplara ait, örneğin Marmara Bölgesi içerisinde Sakarya iline özel kültürel öğeler örnek verilebilir. Bu katmanlar çeviri sürecinde ne anlam ifade eder? Elbette ki bu katmanların birbirinden bağımsız olduğu düşünülemez. Bu katmanlar birbiriyle ilişkilidir ve kültürel öğelerin çevirisi sürecinde çevirmenleri etkilerler.

1.3.2.5. Holz-Maenntaeri ve Çeviri Eylemi Kuramı

Çeviriyi, çevirmenin eylemi olarak gören Holz-Maenntaeri'ye göre çeviri sadece dilsel ve metinsel öğelerin dönüşümünden ibaret değildir. Ona göre çevirmen, çeviri sürecinde yalnız değildir ve toplumsal bir iş ve işleyişin parçasıdır. Çeviri sürecinin işleyişini belirleyen asıl şey erek kültür dünyasıdır. Maenntaeri'nin kuramı, çeviri eylemini yalnızca dilsel bir süreç olmaktan çıkararak farklı boyutları da içeren çok yönlü bir sistem haline dönüştürmüştür. Maenntaeri'nin kuramının temellerini oluşturan görüşünü onun çeviri ile ilgili şu sözünden anlayabiliriz:

“Çeviri eylemi öyleyse ne sözcükler ne cümleler ne de basitçe metinleri çevirmektir. Çeviri bir işbirliği sonucunda kültür engellerini aşarak ‘işlevine uygun iletişimi’ mümkün kılmaktır” (aktaran Tosun,2017: 122).

Bu kuram çeviriyi kültürlerarası bir aktarım olarak ele alır. Kültürlerarası bu aktarımdan sorumlu olan kişi sadece çevirmen değildir. Çeviri, toplumsal işbirliği aracılığıyla gerçekleşen, çok farklı aktörlerin yer aldığı kapsamlı bir süreçtir. Holz-Maenntaeri'nin kuramında çeviri sürecinden sorumlu 6 önemli rol şunlardır:

- ✓ Çeviriyi başlatan; bir metne gereksinim duyar
- ✓ Çeviriyi ısmarlayan; bir metin ısmarlar

- ✓ Kaynak metni üreten; çevirmenin hareket ettiği metni üretir
- ✓ Çevirmen; erek metni üretir
- ✓ Erek metnin kullanıcısı; erek metinle çalışır
- ✓ Erek metnin alıcısı; erek metnin okurudur (aktaran Tosun, 2017: 144).

Tüm bu aktörler belli bir amaç doğrultusunda kendi rollerinin gereğini yerine getirerek çeviri sürecinin sorumluluğunu paylaşırlar.

Tosun'un (2017) aktardığına göre Maenttaeri, çevirinin farklı bir dile aktarımın dışında, farklı bir kültürde üretildiğini de savunarak kuramında kültür boyutuna vurgu yapmaktadır. Ona göre, yabancı bir kültürde yazılmış bir eseri anlayabilmek için sadece o eserin dilinin anlaşılması yeterli değildir. Bir eseri anlamak ancak o eserin içinde üretildiği dünyanın anlaşılmasıyla, bu da o dünyanın düşünce yapısının tanınmasıyla mümkündür.

Tüm bunları değerlendirdiğimizde işlev, amaç, eylem, kültür bağlamları kapsamında Vermeer ve Maenttaeri'nin kuramlarının ortak noktalara sahip olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

1.4. Çeviri Çocuk Edebiyatı

1.4.1. Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı, erken çocukluk dönemi itibariyle başlayan ve ergenlik dönemini içine alan, bu süre zarfında çocukların gerek dil gelişimi gerek anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştiren eserlerin ortak adıdır (Sever, 2008). Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğun ilk bebeklik döneminden itibaren farklı ve çok yönlü işlevler yerine getirerek çocuğun psikolojik, duygusal, sosyal ve zihinsel gelişimine katkı sağlar.

Çocuk ile edebiyatın buluşması birtakım toplumsal gelişmeler neticesinde mümkün olmuştur. Daha önceki zamanlarda çocuk bir iş gücü olarak görülüyorken Aydınlanma Çağı ile birlikte Batı'daki bu durum değişmeye başlamıştır. Toplumda bazı uyanışlar yaşanmış, çocuğun okumaya, öğrenmeye olan ihtiyacı fark edilmiş ve böylece çocuk edebiyatının temelleri atılmaya başlanmıştır (Koca, 2022).

Neydim'e göre (2000), Batı'da Aydınlanma Dönemi ile filizlenmeye başlayan çocuk edebiyatının Osmanlı'da ortaya çıkışı 19.yy'ın 2. yarısında Tanzimat ile mümkün olmuştur. 60'lı yıllara gelindikçe Batı'da çocuk edebiyatına olan bakış açısında büyük

değişiklikler yaşanmış, çocuğa ve dolayısıyla çocuk edebiyatına verilen önem artmıştır. Çocuğun psikolojik, sosyal, duygusal ihtiyaçları dikkate alınmaya ve çocuk edebiyatı eserleri ortaya konulurken “çocuk” kavramı odak noktası haline gelmeye başlamıştır. Batı’da hal böyleyken bizim toplumumuz çocuk edebiyatı ile yaklaşık yüz elli yıl sonra çeviri eserler sayesinde tanışmıştır ve bu eserler toplumun modernleşmesinde bir araç olarak görülmüştür (Neydim, 2000).

Toplumların “çocuğa” bakışı değiştikçe çocuk edebiyatına olan algıları değişmiş, toplumda yaşanan sosyal ve ekonomik gelişmeler çocuk edebiyatının seyrini önemli ölçüde etkilemiştir. Aydınlanmanın da etkisiyle ülkeler için “çocuk” daha da önemli hale gelmiş, onun gelişimine verilen önem artmış ve bu gelişimde çocuk edebiyatının etkisi ülkelerin gündemine oturan konulardan biri olmuştur. Eğer ki çocuk ülkelerin geleceğini inşa edecek olansa, onu en güzel ve doğru şekilde yetiştirme kaygısı çocuk edebiyatına olan ilgiyi artırmıştır.

Dönem dönem farklı anlamlar ve görevler yüklenen, yıllar içerisinde pek çok araştırmaya konu olan çocuk edebiyatı, günümüzde artık önemi tartışmaya kapalı bir alan olmuştur. Çocuk edebiyatı ve bu alanda üretilen eserlerin çocukların gelişimine olan etkisi ve katkısı büyüktür. Yetişkinlere yönelik eserler ile bambaşka özellikler taşıyan çocuk edebiyatı eserleri onların dönemsel gelişim özelliklerine, psikolojik, toplumsal, sosyal, ahlaki ihtiyaçlarına cevap verebiliyor ve onları geleceğe en güzel şekilde hazırlayabiliyor olmalıdır. Çocuk edebiyatının bu denli önemli olması onun hedef kitlesinin öneminden kaynaklanmaktadır zira çocukluk döneminde alınacak bir hasarın etkisi yıllar boyunca sürebilir, onların zihnini bulandıran şeyleri temizlemek her zaman mümkün olmayabilir. Çocuk edebiyatı eserleri pek çok açıdan çocuklara uygun nitelikler taşımalıdır. Bu niteliklerin en önemli değişkeni de “çocuğa görelik” tir (Yılmaz, 2012). Bir eser her ne kadar mükemmel bir yazınsal nitelik taşıyor olsa da hedef kitledeki çocuğun ihtiyaçlarına cevap veremiyorsa burada bir problem var demektir. Yılmaz’a göre (2012), bu eserlerde kullanılan dilin hedef kitle konumundaki çocukların yaş düzeyinin gerektirdiği dilsel, bilişsel, toplumsal ve kişilik gelişimine uygun olması gerekir.

Çocuk edebiyatı eserlerinin çocuklar için önemli olmasının sebeplerinden biri de bu eserlerdeki kahramanların çocukların karakter gelişimine olan etkisidir. Özdemir vd. (2012) edebi eserlerdeki karakterlerin çocukların gelişimine olan etkisini ve önemini araştırmış ve yaptıkları çalışma sonucu çocuklar üzerinde doğru etki yaratabilmesi için

seçilen eserlerin çocuğun ilgilerine, ihtiyaçlarına ve gelişimine uygun nitelikte ve karakterlerin inandırıcı ve çocukların özdeşim kurabileceği özelliklere sahip olması gerektiği sonucuna varmışlardır.

Bireyin kimlik ve kişilik gelişiminin büyük kısmının çocukluk ve gençlik döneminde oluştuğu düşünöldüğünde, bu süreçte edebi eserlerin bireyler üzerindeki etkisi anlaşılacaktır (Aykaç ve Türkoğlu, 2012). Dolayısıyla bu dönemde çocuğun eğitimi yalnızca örgün eğitim kurumlarına ve aileye bırakılmamalı, doğru seçilmiş edebi eserlerle bu süreç desteklenmelidir. Bu eserlerde verilen mesajlar, çocuğa aktarılmak istenen değerler, karakterlerin olayları ele alışı, kahramanların yaptığı seçimler vb. eğitimsel olarak çok şey ifade eder.

1.4.2. Türkiye’de Çeviri ocuk Edebiyatı

Türkiye’de çeviri ocuk edebiyatının tarihine baktığımızda, Tanzimat’la birlikte modernleşme çabaları karşımıza bakar. Bu süreçte diğer pek çok alanda olduğu gibi çeviri ocuk eserlerinden yararlanılmıştır. Çeviri etkinliği sadece Tanzimat’la sınırlı kalmamış, Cumhuriyet’ten sonra gelen ağdaş edebiyatımızı da renklendirmiştir (Neydim, 2000).

Batı ile olan bu etkileşim sürecinde çeviri eserler önemli rol üstlenmiş ve toplumsal pek çok işlevi yerine getirmiştir. Çevrilen ilk ocuk edebiyatı eserlerine baktığımızda Daniel Defoe’nin “Robinson Cruseou” adlı romanı ile Jonathan Swift’in “Gulliver” adlı romanı karşımıza çıkmaktadır. Batı’da ilk olarak 1719 yılında yayınlanan “Robinson Cruseou”nun toplumumuzla buluşması 1864 yılında Ahmet Lütfi çevirisiyle mümkün olmuştur. 1726 yılında yayınlanan “Gulliver” ise 1872 yılında Mahmut Nedim tarafından çevrilerek “Gulliver Nam Müellifin Seyahatnamesi” adıyla yayınlanır (Neydim, 2000: 52). Bu eserleri daha sonra Jules Verne’nin eserleri takip eder. Tüm bu eserlerin seçimi elbette bilinçli ve amaca yöneliktir. Amaç, Batı’da Aydınlanma ile birlikte ortaya çıkan değişikliklerin yansımalarını topluma tanıtmak, toplumu kültürel açıdan geliştirmek ve yapılması planlanan yeniliklere karşı hazırlamaktır.

Tarihsel süreç içerisinde çeviri ocuk edebiyatının seyrini incelediğimizde 1869’larda yayınlanmaya başlayan ocuk dergilerine de yer vermemiz gerekir. Zira bu ocuk dergileri ocuk edebiyatı alanında pek çok eserin çocuklarla buluşmasını sağlayarak alana önemli katkılar sağlamıştır. Neydim’e göre (2000) bu dergilerde yayımlanan çeviri yazılarda ölkede yaşanan sorunların izlerini ve toplumun çocuğa bakış açısını bulmak

mümkündür. Bu dönemde çocuğa/onun gelişimine önem veren ve toplumdaki pek çok hassas konuya odaklanan 200'ün üstünde dergi bulunmaktadır.

Cumhuriyet Dönemi'ne geldiğimizde ise Tanzimat döneminde bazı yazarların öncülüğünde ilerleyen batılılaşma çabalarının artık devlet tarafından da desteklendiğini görebiliriz. Tanzimat dönemine yön veren yazarlar Cumhuriyet döneminde de karşımıza çıkarlar ve yine o dönemin de öncüsü olurlar. Her ne kadar bu dönemde yazarlar özgün eserler verme gayreti içerisinde olsalar da eserlerin kaynağının “batı kültürü” dolayısıyla yine “çeviri” olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır (Neydim, 2000).

1.4.3. Çoğul-Dizge Kuramı Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı

Çeviriyi yapısalcı bir bakış açısıyla ele alan en önemli kuramlardan biri olan Çoğul-Dizge kuramı Itamar Even-Zohar tarafından 1970'li yıllarda geliştirilmiştir. Gürçağlar'a göre (2011) bu kuram sadece çeviri metinleri değil “kültür”e dair tüm öğeleri incelerken başvurulabilecek bir kuramdır ve Zohar'ın çalışmaları hangi metinlerin seçileceği, çevrileceği ve okunacağı noktasında toplumsal bağlamın önemini ortaya koymuştur. Bu kuramın amacı, toplumun inşasında çeviri yazının önemini belirlemektir.

Çoğul-Dizge kuramında bazı ikili karşıtlıklar vardır. Bu karşıtlıklar şunlardır:

- ✓ merkez-çevre
- ✓ saygın görülen edebiyat-saygın görülmeyen edebiyat
- ✓ yüksek edebiyat-alçak edebiyat
- ✓ birincil edebiyat-ikincil edebiyat

Zohar, yazın tarihini bu karşıtlıklar çerçevesinde, çelişkilere dayanan, çok yönlü, çok boyutlu ve devingen bir süreç içerisinde ele alır (Gürçağlar, 2011).

Gürçağlar'a göre (2011), çoğul-dizge kuramında yazın türlerinin konumları sabit ve durağan değildir. Tarihsel süreç içerisinde bir tür, belli bir dönem merkezde yer alarak saygın görülürken başka bir dönem çevrede yer alarak saygın görülmeyen konumda yer alabilir.

Çocuk edebiyatının henüz oluşmadığı ve dahası yeni bir kültürün uygulanma gayreti içinde olan Tanzimat Dönemi'nde bu amaçları yerine getirmek için çeviriye başvurulmuş ve amaca yönelik olarak Fransızcadan çocuk edebiyatı eserleri çevrilmiştir. Bu çabalar çeviri eserlerin merkez konuma yükselmesini sağlamıştır (Neydim, 1995). Osmanlı Dönemi'nde ise Divan edebiyatına alışmış bir topluma Robinson Cruise çevirileri

yapılarak toplum bambaşka bir yazın türüyle tanıştırılmıştır ve bu çeviriler neticesinde saygın görülen konumda olan Divan edebiyatı türü saygın görülmeeyen konuma geçmiştir. Bir diğör örnek ise Harry Potter çevirileridir. Bu çeviriler ile birlikte öncesinde çevrede yer alan fantastik edebiyat türü merkez konuma geçmiştir.

Shavit'e göre (1991), çocuk yazınının çevresel konumda olmasından dolayı çevirmen, belli kaidelere sadık kalmak koşuluyla, istediğı gibi davranabilir. Bu kaideler şunlardır:

- Metni, toplumun “çocuk için iyi” diye tanımladığı şekilde, çocuğa uygun ve yararlı olarak düzenlemek
- Olay örgüsünü, tiplerini ve dili çocuğun kavrama düzeyine ve okuma yetisine göre düzenlemek (sf.19).

Bu iki ilke zaman zaman birbirlerini bütünlerken zaman zaman da birbirleriyle çelişebilir. İlkelerin birbirleriyle çeliştiğı durumlarda çelişen özelliklerden oluşan bir metin karşımıza çıkar.

1.4.4. Çeviri Çocuk Edebiyatına Yön Verenler

Tarihin farklı dönemlerinde farklı anlamlar yüklenen çeviri çocuk edebiyatı önemini ve hassasiyetini her zaman korumuştur. Yazarlar, çevirmenler, yayınevleri ve editörler bu bağlamda önemli görevler üstlenmiş ve genellikle onların tercihleri ve yönlendirmeleri çeviri çocuk edebiyatının seyrini etkilemiştir. Bu noktada daha önce de değindiğimiz gibi bir konuyu ifade etmekte fayda var. Diğör tüm çeviri süreçlerinde olduğu gibi çocuk edebiyatı çevirilerinde de tek bir kişinin sorumluluğundan bahsedilemez. Bu süreçte rol alan farklı kişiler vardır. Holz-Maenttæri'ye göre çeviri sürecinde 6 anahtar rol söz konusudur. Bunlar çeviriyi başlatan, çeviriyi ısmarlayan, kaynak metni üreten, çevirmen, erek metnin kullanıcısı, erek metnin alıcısıdır (aktaran Tosun, 2017: 145). Dolayısıyla süreci yönetenler, çevrilecek olan esere karar verenler, çevirinin nasıl olması gerektiğini belirleyenler, çevirmenler, okurlar, eğitimciler, yazarlar hepsi bir araya gelerek çeviri sürecini belirlemiş olurlar.

Çeviri sürecinde en önemli görevlerden biri editörlere düşmektedir. Dünya edebiyatından okur grubuna uygun kitaplar seçmek, sadece sözcükler açısından değil göndermeler ve niyetler bakımından da yazarı izleyebilmek, kitap seçiminde yalnızca çocukları değil kendilerini bu sürece dahil eden ve çocuklara kitap okuyan yetişkinleri de gözetmek, çevirmenle işbirliği yapmak editöre düşen görevlerden birkaçıdır (Beykan, 2012).

Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde editörler kadar çevirmenlerin de önemli görevleri ve etkileri vardır. Çevirmen iyi bir dil uzmanı olmanın yanında çocuk edebiyatının o kendine has diline ve doğasına hâkim olmalı, her iki kültürün inceliklerini bilmeli, erek metni oluştururken kaynak metni ve yazarını da ihmal etmemeli, hedef kitlenin yaşına ve gelişim özelliklerine uygun bir dil kullanmalıdır. Bu noktada çevirmenin dikkat etmesi gereken en önemli hususlardan biri, Beykan'ın da ifade ettiği gibi, daha anlaşılır olmak adına yazarın üslubunu koruma amacından sapmamasıdır. Bu bağlamda çevirmen ve editör belli amaçlar doğrultusunda birtakım kararlar almalı ve o kararlar doğrultusunda çeviri eylemi gerçekleştirilmelidir.

Çocuk edebiyatı çevirilerinde, çevirmenler bir ikileme karşı karşıya kalırlar. Bu ikilem, sözcüğü sözcüğüne bir çeviri mi yoksa kitabın öyküsüne kendilerini kaptırarak bir çeviri mi yapmaktır (Erten, 2015: 354). Erten'e göre her ikisi de tehlikelidir. Çevirmenin çevirdiği metni sanki o dilde yazılmış gibi çevirmesi asıl olması gerektirir.

Çeviri çocuk edebiyatını yönlendirenlerden biri de okurlardır (Levent, 2010). Okurların beklentileri, tercihleri, ilgi alanları, edebiyata verdikleri önem, okuma alışkanlıkları çeviri sürecindeki diğer dinamikleri de etkiler. Okurların tercihleri çevirmenleri, editörleri ve yayınevlerini etkilerken, çevirmenler, editörler ve yayınevlerinin aldıkları kararlar da okurları yönlendirmektedir. Bu, çevirinin doğası gereği beklenen ve olağan bir durumdur. Türkiye'de ve dünyanın pek çok ülkesinde çocukların kitaplarla geçirdiği süre ekranla geçirdikleri süreden oldukça azdır. Bunun birçok sebebi vardır elbette. Televizyon, telefon ve tabletlerin daha ulaşılabilir olması, ailelerin bu konuda gereken hassasiyeti göstermemesi, toplum olarak kitaplara ve okumaya yeteri kadar önem verilmemesi ve bazen de nitelikli, iyi çalışılmış, hedef kitlenin ihtiyacını karşılayabilecek eserlerin olmaması/az olmasıdır. Dolayısıyla denilebilir ki çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada, onların edebiyatla olan bağını güçlendirmede telif eserler kadar iyi çevrilmiş çocuk edebiyatı eserlerinin de katkısı büyüktür. Burada konu yine çevirmenlere gelmektedir. Çevirmenler çocukların dünyasını anlamaya çalışmalı, onların düzeyine inebilmeli, onlarla etkili bir iletişim becerisine sahip olmalı, adeta çocuk gibi düşünebilmeli, çocuk gibi ifade edebilmeli ve hatta çocuk gibi hayal edebilmelidir (Özbay, 2022). Bu şekilde yapılan çocuk edebiyatı çeviri eserleri sayesinde çocuklar keyifli ve akıcı eserlerle buluşacak, yepyeni dünyaları ve kültürleri tanırken aynı zamanda okuma alışkanlığı da kazanmış olacaklardır.

1.4.5. Kültür Aktarıcsısı Olarak  eviri  ocuk Edebiyatı Eserleri

Çocuklar bir ülkenin yarını, bir toplumun geleceğidir.  ocuk edebiyatı ise bu geleceğini inşa etme yolunda en önemli yapıtaşlarından biridir.        ocuk edebiyatı eserleri, çocukları besleyen ve onları farklı boyutlarda doyuran bir kaynaktır. Nasıl ki onların fiziksel gelişimleri için tek bir besin değil de farklı gıdalar ve yiyecekler gerekli ise onların zihinsel, psikolojik, sosyal, duygusal, yani bütünsel gelişimleri için de farklı kaynaklar gereklidir. Bu nedenle denilebilir ki çocuklar hem kendi k lt rlarına ait telif eserler hem de farklı kültürlere ait  eviri eserlerle buluşturulmalıdır. Çocuklar hem kendi seviyelerine uygun, yerli yazarlar tarafından kaleme alınan eserleri hem de yabancı yazarların kaleminden dökülen eserleri okumalı, böylece farklı dünyaları anlamalı ve anlatılanların farklı kültürlere ait olduğunun ayırımına varabilmelidir. Erken yaşta bu kültür farklılığıyla tanışan çocuklar  eviri  ocuk kitapları sayesinde hem kendi k lt rlarının farkına varacak hem de farklı kültürlere dair yeni bir bakış açısı geliştireceklerdir.

Kültürel kar ıla maların daha çok savaşlar, g  ler, ticari ilişkiler vs. yoluyla gerçekleştiği geçmiş yılların aksine, günümüzde  eviri faaliyetleri sayesinde farklı kültürler birbirlerini tanımakta ve bu faaliyetler neticesinde çok kültürlü toplumlar oluşmaktadır (Eruz, 2010, aktaran Tufaner, 2022). Erken yaşta edinilen becerilerin, öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olduğu d     ld ğ nde, farklı bir kültürün varlığını, o kültüre ait öğelerin kendi kültürüne ait öğelerden farklı olabileceğini, dahası bunun insana özgü normal bir durum olduğunu erken yaşta sezen çocuğun, farklılıkları bir zenginlik olarak görebilme, kendinden farklı olanı dı lamama ve ona saygı duyma,  n yargılarla hareket etmeden ho g r yle yaklaşma ihtimali elbette ki daha yüksektir. Dolayısıyla  eviri  ocuk edebiyatı bu bağlamda da önemli bir görevi yerine getirir.

 ocuk edebiyatı eserleri hedef kitlesi itibariyle çok özel bir alan olmakla birlikte pek çok işleve de sahiptir. Bu eserler çocuklara okuma alışkanlığı kazandırır, onların hayal dünyalarını zenginleştirir, zihinsel, duygusal, psikolojik açıdan gelişimlerini sağlıklı şekilde tamamlamalarını sağlar. Bu işlevlerin yanı sıra daha pek çok işlevi de bilinçli ya da bilinçsiz şekilde yerine getirir.

Kansu Yetkiner'e göre (2010)  ocuk yazını çocukların okuma becerilerini geliştirmek ve onları eğlendirmekle birlikte belli bir dünya görüşünü, o dünyaya ait değer yargılarını ve davranış biçimlerini açık veya örtük biçimde yansıtır, vurgular ve aktarır. Çeviri  ocuk

edebiyatı eserleri söz konusu olduğunda da erek kültür için sorun oluşturabilecek öğelerin belirlenmesi ve birtakım düzenlemelerin yapılması gerekir.

Çeviri çocuk edebiyatı eserleri çocukların farklı kültürlere ait öğeleri tanımalarına yardımcı olurken eğlenceli ve akıcı bir anlatıma sahip olan eserler çocukların okuma alışkanlığını da geliştirir. Ancak bu noktada gözden kaçırılmaması gereken bir husus şudur ki çocuklar kendilerinden bir şey bulamadıkları, kahramanlarla kendilerini özdeşleştiremedikleri, çok fazla yabancı kültüre ait öğenin bulunduğu kitapları okurken sıkılabilirler. Çetinkaya ve Durmaz (2020) çeviri resimli çocuk kitaplarını kültür aktarımı açısından inceledikleri çalışmalarında çocukların ilişki kurdukları metinlerde kendi yaşam biçimlerini, yaşadıkları topluma ait değerleri, duygu ve düşünceleri bulduklarında okumaya karşı merak ve isteklerinin arttığı, anadillerinin ve içinde yaşadıkları kültürün yeteri kadar işlenmediği eserlerle çokça karşılaştıklarında ise okumaya dair isteklerinin azaldığı sonucuna varmışlardır. Bu durumda çeviri çocuk edebiyatı eserleri seçiminde ve bunların çocuklara ne sıklıkta okutulması gerektiği noktasında öğretmenlere ve ebeveynlere önemli görevler düşmektedir. Ancak doğru seçilmiş eserler uygun zamanda ve uygun hedef kitle ile buluşturulduğunda çocuk edebiyatının etkililiğinden bahsedilebilir.

Popüler çeviri çocuk romanlarını içerik bakımından incelediği çalışmasında Yıldız (2016), çocuk yazınının diğer yazın türleri ile karşılaştırıldığında hitap ettiği grup bakımından daha çok hassasiyet ve uzmanlık gerektiren bir alan olduğunu vurgular. Özellikle de kültürel öğeler içeren çocuk yazını çevirileri söz konusu olduğunda çevirmenler, çevirinin seyrini tamamen etkileyecek bir karar almak durumunda kalırlar. Bu karar çevirmenin “yerlileştirme” ya da “yabancılaştırma” çeviri stratejilerinden hangisine daha yakın duracağına dair vereceği karardır (Yıldız, 2016). Çevirmen çeviriyi yaparken erek okura yabancı olan kaynak metnin dilsel ve kültürel öğelerini erek okurun daha iyi anlayabilmesi adına onun kültürüne uygun şekilde değiştirecek mi? Yoksa erek okura kaynak kültürü tanıtmak için erek metnin imkanları içerisinde kaynak dile ve kültüre yakın bir çeviri stratejisi mi kullanacak?

Taş’a göre (2017) yerlileştirme çeviri stratejisini benimseyen çevirmen erek kültüre yabancı olan öğeleri çıkarabilir, değiştirebilir, kendi kültürüne uyarlayabilir. Yabancılaştırma çeviri stratejisini benimseyen çevirmen ise yabancı kültüre ait öğeleri erek okura tanıtmak, okuru yabancı metindeki farklılıklarla karşılaştırıp onu şaşırtmak ve

düşündürmek adına sözcüğü olduğu gibi aktarabilir, tırnak işareti veya italik yazım ile farklılığı vurgulayabilir, dipnot ekleme gibi farklı çeviri stratejilerine başvurabilir (Taş, 2017). Çocuk edebiyatı çevirilerinde yabancılaştırma çeviri stratejisinin benimsendiği durumlarda yabancı kültüre ait ögeler-günlük yaşama dair ifadeler, duyguları ifade eden sözcükler, kullanılan araç-gereçler, yiyecekler, ev eşyaları, giysiler vs.-çocuğa açık bir şekilde sunulur, çocuk bu ögelerle karşılaşır ve bu ögelerin farklı bir kültüre ait olduğunu fark etme fırsatı elde eder. Yerileştirme stratejisinin benimsendiği çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde ise çocuk yabancı kültüre ait ögeleri göremez, çeviri eseri zorlanmadan kolaylıkla okuyabilir. Taş'ın da belirttiği gibi (2017:13) amaç "kültürler arasındaki etkileşimin sürdürülebilmesi ve kültürlerin birbirlerine açılabilmesi" ise çeviride yabancı görülen ögelerin yok edilmesinden sakınmak gerekir. Elbette ki tüm bunlar çevirmenin; yayınevinin çeviri politikaları, hedef okurun özellikleri, çeviriyi talep edenin niyeti gibi birtakım durumları göz önünde bulundurarak alacağı kararlardır.

Çocuk edebiyatı çevirilerinin diğer yazın türleri çevirilerine göre daha hassasiyet gerektiren bir alan olduğuna değinmiştik. Bu hassasiyet, çocuk yazınının hitap ettiği yaş grubunun yetişkinlerden farklı olmasından kaynaklanır. Çocuklar çeviri eserlerin çeviri olduğunun ayırımına varamazlar. Dolayısıyla o eseri aynı akıcılıkta okuyabilmelidirler. Ancak çevirmen bu akıcılığı korurken anlatılanların farklı bir kültüre ait olduğunu da çocuğa sezdirebilmelidir (Levent, 2010). Tüm bunları yapabilmek için çevirmen; her iki kültüre de hâkim, dilin inceliklerine vâkıf bir dil uzmanı olmalı ve aynı zamanda eserin hitap ettiği yaş grubunun özelliklerini bilmeli ve sonrasında bir karara varmalıdır. Farklı bir kültüre ait ögeleri aktarmak isteyen çevirmen kaynak metne sadık kalarak birebir çeviri yaptığından orijinal metindeki anlamı yakalayamayabilir ve çeviri, çocuk tarafından anlaşılamayabilir. Dolayısıyla burada bir çeviri sorunu oluşabilir. Çevirmen bu sorunu, orijinal metinde bulunmayan ekleme ve çıkarmalar yaparak aşabilir. Halbuki, Levent'in (2010) de ifade ettiği gibi, çoğu çeviribilim kuramına göre çevirmenin kaynak metne yaptığı bu ekleme ve çıkarmalar kabul görmez. Ancak çocuk edebiyatı çevirileri söz konusu olduğunda çevirmen, çeviribilim kuramları ile eserin anlaşılabilirliği arasında bir seçim yapmak durumunda kalabilir (Aytaş, 1999, aktaran Levent, 2010: 23).

Çocuk yazını çevirileri alanında pek çok çalışması bulunan Necdet Neyedim (2020), çocuk edebiyatı klasiklerinin diğer edebi eserlerden farkının, bu eserlerin çevirilerinde yapılan uyarlamalar olduğunu ifade eder. Henüz bazı şeylerin ayırımına varamayacak kadar küçük

bir yaş grubunun eski metinleri algılayabilmesi amacıyla başvurulmuş bu uyarlamaların makul ve kabul edilebilir düzeyde olması gerekir. Kültürel uyarlamaları aşan ve birtakım ideolojik amaçlara hizmet eden uyarlamalar ise metinde anlam kaymasına sebebiyet verir ki bu da metnin kendi kimliğini kaybetmesine yol açar (Neydim, 2020). Amaç her ne olursa olsun sınırları olmayan ve belli ilkeler ve kurallar doğrultusunda yapılmayan bir çeviri başka sorunları da peşi sıra getirecektir.

Karar verme mekanizmaları henüz gelişmediğinden çocuklar için çeviri eserler seçerken ebeveynlere ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Seçilen eser mutlaka önce bir yetişkin tarafından okunmalı, çocuk için kafa karıştırıcı olabilecek öğeler varsa öncesinde belirlenmelidir. Özellikle dünyayı algılamaya, inanç ve inanışlara ait öğeler var ise ebeveynler ve öğretmenler daha da dikkatli olmalıdırlar. Kültürel öğeleri belirlemek adına batı ve doğu toplumunu yansıtan çeviri çocuk edebiyatı eserlerini inceleyen Tufaner (2022), çeviri eserlerin kendi milli kültürünü tanıtıcı bir içerik taşımasını normal bulurken, bu içeriğin çocuğa özendirici ve “en iyi seçenek” gibi sunulmasının yanlış olduğunu vurgular.

1.5. Kültürel Öğelerin Çevirisinde Kullanılabilecek Çeviri Stratejileri

İçerisinde kültürel öğeleri daha yoğun şekilde barındıran metinlerin çevirilerinin incelenmesi kültürü anlama ve aktarma noktasında hem çevirmenlere hem de çevirmen adaylarına ışık tutar. Bu çevirilerin incelendiği çalışmalar çeviri açısından pek çok farklı verinin analiz edildiği çalışmalardır. “Kaynak metindeki kültürel öğeler erek metne nasıl ve ne kadar aktarılmış? Kültürel öğeler aktarılırken hangi stratejiler ne kadar kullanılmış? Erek metin kaynak metindeki kültürel öğeleri ne kadar yansıtıyor?” gibi sorulara verilecek olan cevaplar çeviri metnin oluşmasında asıl belirleyici olmalıdır.

Kültürel öğelerin çevirisinde çevirmenlerin kullandıkları stratejiler bu kadar önemliyken ve erek metnin oluşumunu bu denli etkiliyorken “strateji” terimini biraz açmak faydalı olacaktır. Farklı alanlarda farklı şekilde tanımlanabilecek olan bu terim “çeviri alanında çoğunlukla çeviri sırasında çevirmenin izlediği usul/biçem, uyguladığı teknik, yöntem, taktik ve yaklaşımları kapsayan bir süreç olarak tanımlanabilir” (Odacıoğlu ve Barut, 2018: 1366).

Çeviri sürecinde kullanılan stratejiler çevirmenlerin işlerini kolaylaştırmakla birlikte, Odacıoğlu ve Barut (2018)’un da belirttiği gibi, çeviri esnasında karşılaşılan sözdizimsel

ve anlamsal üretim problemlerinin çözülmesinde önemli rol oynar. Çevirmen erek metni oluştururken karşılaştığı sorunları farklı taktikler uygulayarak aşabilir. Özellikle de farklı kültürlerden yapılan çevirilerde bu sorunlar kendini daha çok belli edecek ve bu noktada stratejiler devreye girecektir. Çevirmenin çeviri stratejilerinden hangisini ne sıklıkta tercih edeceğini asıl belirleyecek olan da kaynak ve erek kültürlerin birbirlerine olan yakınlığı ve uzaklığıdır (Özbay, 2022).

Kültürel öğelerin nasıl çevrileceği / çeviri esnasında hangi çeviri stratejilerinin kullanılabileceği farklı çeviribilimciler tarafından araştırma konusu olmuştur. Kültürel öğelerin çevirisinde kullanılabilecek stratejileri incelemek için yapılan alanyazın taramasında, en sık karşılaşılan isim Peter Newmark olmuştur. Newmark, çeviriye kaynak metin odaklı yaklaşan ve kaynak dili ve metni ön planda tutan bir çeviribilimcidir. 1988 yılında yayımlanan “A Textbook of Translation” adlı kitabında ve 2010 yılında yayımlanan “Translation and Culture” adlı makalesinde çeviribilim alanında pek çok farklı konuyu ele almış, pek çok konuda öneriler ileri sürmüştür.

Çeviriye kaynak metin açısından ve dilbilimsel bir pencereden yaklaşan Newmark, kaynak metindeki kültüre özgü terimleri önemli bir çeviri problemi olarak görüyordu (Morsy, 2019). Yazıcı’nın da (2010) ifade ettiği gibi Newmark’a göre iyi bir çeviri yapabilmek için kaynak metni iyice okuyup anlamak ve birtakım açıklayıcı yöntemlerle çıkarımlarda bulunarak çeviri yapmak gerekiyordu. Bunu gerçekleştirebilmek için atılacak ilk adım da kaynak metindeki kültürel öğelerin tespitiydi. Kültürel öğeleri detaylı şekilde sınıflandıran Newmark, sonrasında da bunların nasıl aktarılacağına dair stratejiler geliştirmiştir. Ona göre çeviri yöntemleri tüm metne yönelik çeviri yaklaşımı ile ilgiliyken çeviri stratejileri dilin daha küçük birimleri olan cümle ya da sözcüklerin çevirisine yönelik alınan kararlardı (Newmark, 1988: 81).

Newmark çeviri stratejilerini şu şekilde sıralamıştır (1988: 81-93):

1. Aktarma (Transference): Bir diğer adı ödünçleme olan bu strateji, kaynak dildeki bir sözcüğün, erek dile olduğu gibi aktarılması olarak açıklanabilir. Rusça, Arapça, Çince gibi alfabesi farklı olan dillerden İngilizceye çeviri yaparken başvurulmuş “çevrimyazı (transliteration)” bu stratejinin kullanıldığı bir yöntemdir. Bu strateji kullanılarak yapılan çevirilerde çevrilen kelime artık “ödünç kelime (loan word)” dir. İngilizceden yapılan çevirilerde decor, ambiance; Almancadan yapılan çevirilerde “Image, Job” ya da Fransızcadan yapılan çevirilerde “detente, coup” gibi diplomatik kelimeleri olduğu gibi

erek dilde kullanmak bu strateji kapsamında verilebilecek örneklerdendir. Her ne kadar bazı otorite sahipleri bunun bir çeviri stratejisi olduğunu inkâr etseler de eğer çevirmen kaynak dile ait bir kelimeyi herhangi bir müdahalede bulunmadan erek dilde kullanmayı tercih ediyorsa, bu da bir stratejidir.

2. Doğallaştırma (Naturalization): Bu strateji, kaynak dile ait bir sözcüğün sesbilgisel ve biçimbilgisel açıdan erek dile uyarlanarak aktarılması olarak açıklanabilir.

3. Kültürel Eşdeğerlik (Cultural Equivalent): Bu strateji, kaynak dildeki kültürel bir kelimenin erek dilde aynı anlamı veren başka bir kültürel kelime ile karşılanmasıdır. Fransızcadan İngilizceye yapılan bir çeviride *baccalauriari* kelimesinin “A” level olarak çevrilmesi bu çeviri stratejisine verilebilecek bir örnektir. Bu strateji kullanıldığında yaklaşık/yakın (approximate) bir çeviri yapılmış olur ve bu stratejinin kullanım alanı sınırlıdır. Genel metinlerde, tanıtım ve propaganda metinlerinde kullanılabilir ve erek dil kültürüne yabancı okuyucular için çeviriye kısa bir açıklama da eklenebilir.

4. İşlevsel Eşdeğerlik (Functional Equivalent): Bu strateji, kaynak dildeki kültürel bir kelimenin erek dilde kültürel olmayan ve bazen de kaynak dili tarafsızlaştıran ve genelleştiren bir kelime ile karşılanmasıdır. Newmark’a göre kültürel bir kelimenin kültürden soyutlanarak çevrilmesi anlamına gelen bu strateji, çevirinin en doğru şeklidir. Benzer bir süreç kaynak dildeki teknik bir kelimenin erek dilde karşılığının olmaması durumunda da uygulanır. İngilizcede uykuda beklenmedik bebek ölümü anlamına gelen *cot death* kelimesi Fransızcaya *mart subite d’un nourrisson* olarak çevrilmiş ve bu çeviriye ‘beklenmeyen/sebepsiz’ anlamları dahil edilmemiştir.

5. Betimleyici Eşdeğerlik (Descriptive Equivalent): Bu strateji, kaynak dile ait kültürel bir kelimenin betimleyici ifadelerle açıklanarak aktarılması sürecidir. Betimleme ve fonksiyon açıklamada ve dolayısıyla çeviride önemli unsurlardır. Örneğin savaşlarda kullanılan geniş bir bıçak/ pala anlamına gelen *machete* sözcüğü “kesme işlemine yarayan Latin Amerika’ya ait geniş ağır bir araç” olarak betimlenebilir.

6. Eş Anlamlılık (Synonymy): Kaynak dildeki kültürel bir kelimenin erek dilde tam karşılığının olmaması durumunda anlam olarak ona eşdeğer bir kelime ile çevrilmesi sürecidir. Bu strateji, kaynak dildeki sözcüğün birebir karşılığının olmadığı durumlarda ve sözcük anlam olarak cümlede çok önemli bir işleve sahip değilse kullanılabilir.

Newmark'a göre, çevirmen metnin daha önemli bölümlerini çevirebilmek için eş anlamlılık stratejisini kullanmak zorundadır. Ancak, bu stratejinin gereksiz kullanılması zayıf çevirilere neden olacaktır.

7. Öykünme (Through-translation / Calque / Loan Translation): Kaynak dile ait kalıplaşmış ifadelerin, kuruluş isimlerinin ve birleşik kelimelerin birebir çevirisidir. Newmark'a göre öykünme stratejisine verilebilecek en belirgin örnek genellikle evrensel kelimeleri içeren uluslararası kuruluş isimlerinin çevirisidir. Çevrilmiş broşürler, rehber kitaplar ve turistik materyallerde yanlış öykünme stratejileriyle karşılaşma ihtimali yüksektir ve bu gereğinden fazla kullanım profesyonel olmayan bir çevirinin kanıtıdır.

8. Yer Değiştirme (Shifts / Transposition): Kaynak dile ait bir ifadenin dilbilgisel düzeyde bazı değişiklikler yapılarak erek dile aktarılmasıdır. Bu strateji iki durumda uygulanabilir:

✓ Tekillik / çoğulluk söz konusu olduğunda kaynak dil ile erek dil arasında farklılıkların olduğu durumlar

✓ Kaynak dile ait dilbilgisel bir yapının erek dilde bulunmadığı durumlar

İngilizcede mobilya anlamına gelen ve her zaman tekil olarak kullanılan *furniture* kelimesinin Fransızca'da çoğul bir kelime olan *des meubles* olarak çevrilmesi ilk duruma örnek verilebilir. İkinci durum söz konusu olduğunda ise dillere özgü çok farklı cümle yapıları ve sözcük dizilimleri olduğu için çok farklı seçeneklere başvurulabilir.

9. Düzenleme (Modulation): Birebir çevirinin mümkün olmadığı ya da sözcüğü sözcüğüne yapılan çevirinin doğal durmadığı durumlarda kaynak metnin bakış açısının değiştirilerek yapıldığı serbest düzenleme (free modulation) yöntemidir.

10. Kabul Gören Standart Çeviri Yapma (Recognized Translation): Kaynak dildeki kurum ve kuruluş isimlerinin erek dilde genel kabul görmüş ya da resmi bir ifade kullanılarak çevrilmesidir.

11. Çeviri Etiketli (Translation Label): Henüz standart bir çevirisi olmayan genellikle kurumsal terimlerin daha sonra kaldırılacak şekilde tırnak içerisinde çevrilmesi anlamına gelen geçici çevirilerdir.

12. Telafi (Compensation): Anlam, ses efekti, metafor ve pragmatik etki kaybı olan çevirilerde bu kaybın cümlenin başka bir kısmında ya da bitişik cümlede telafi edildiği yöntemidir.

13. Çok Bileşenli Analiz (Componential Analysis): Bir sözcüğün 1'den 2'ye,3'e,4'e olacak şekilde anlam bileşenlerine ayrılarak çevrilmesi sürecidir.

14. Daraltma ve Genişletme (Reduction and Expansion): Bunlar bazı durumlarda, özellikle kötü yazılmış metinlerde, sezgisel olarak uygulanan kaynak dildeki bir ifadenin anlamının daraltılarak ya da genişletilerek erek dile aktarıldığı çeviri prosedürleridir.

15. Açıklama (Paraphrase): Önemli anlamlar içeren ve yazarı bilinmeyen kötü yazılmış metinlerin çevirisinde anlamın genişletilerek ve açıklanarak aktarılması yöntemidir.

16. Çoklu Strateji Kullanma (Couplets): Bu strateji çeviri esnasında karşılaşılan bir problemin yukarıda bahsedilen yöntemlerin ikisinin, üçünün ya da dördünün bir arada kullanılarak çözülmesi olarak açıklanabilir. Özellikle kültüre ait öğelerin çevirisinde aktarımın işlevsel ya da kültürel karşılığıyla birleştirilerek yapıldığı durumlarda bu stratejiye başvurulur.

17. Notlar, Eklemeler, Açıklamalar (Notes, Additions, Glosses): Kaynak dil ile erek dil kültürlerinin birbirinden farklı olduğu, teknik bir ifade ya da dilbilgisel farklılığın bulunduğu durumlarda çevirinin notlar, eklemeler ve açıklayıcı ifadeler eklenerek yapılması yöntemidir.

2. BÖLÜM: “POLLYANNA” ADLI ESERİN YAZAR, ÇEVİRMENLER VE YAYINEVLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

2.1. Neden Pollyanna?

Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde bulunan kültürel öğeleri ve bu öğelerin çevirisinde kullanılan stratejileri incelediğimiz bu çalışmada “Pollyanna” adlı eserin seçilmesi elbette tesadüf değildir.

Pollyanna 1960-2010 yılları arasında ülkemizde en çok çevrilen çocuk edebiyatı eserlerinden biridir (Neydim,2020:862). Eleanor H. Porter’in en önemli ve en çok baskı yapan kitabı olan Pollyanna özellikle Tanzimat döneminden itibaren popülerliğini artırmıştır. Kalpleri ısıtan sıcacık hikayesiyle ve verdiği olumlu mesajlarla sadece çocukların değil yetişkinlerin de ilgisini çeken “Pollyanna” günümüzde de MEB’in önerdiği 100 temel eserden biridir.

Pollyanna’nın hayata karşı takındığı pozitif tutum ve oynadığı “mutluluk oyunu” hem çocuklar hem de yetişkinler tarafından çok sevilmiştir. Onun oynadığı bu oyunun etkileri tüm dünyada hissedilmiş ve Pollyanna’nın her ne olursa olsun her olayda mutlu olunacak bir şey arayan bakış açısı “Pollyannacılık” ya da “Pollyanna ilkesi” gibi kavramları dünya dillerine kazandırmıştır (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Pollyanna>, E.T. 13.07.2024). Ayrıca bu eser hem Türkiye’de hem de başka ülkelerde sinemaya uyarlanmıştır. 1971 yılında yayınlanan “Hayat Sevince Güzel” adlı yeşilçam filmi bu eserden uyarlanmış ve bu eserdeki “Pollyannacılık” bakış açısının ülkemizde tanınmasında etkili olmuştur.

Amerikalı yazar Eleanor H. Porter’e ait bir roman olan Pollyanna ait olduğu kültüre dair pek çok iz taşır. Evde her gün tekrarlanan günlük işler, evin farklı bölümleri, ev eşyaları, yiyecek-içecekler insanların birbirleriyle olan iletişimleri, kılık-kıyafet, bulundukları coğrafi bölgeye dair ifadeler, toplumsal oluşumlar, yardım kuruluşları, sık sık tekrarlanan dini referanslar, farklı meslek grupları vs. hepsi bir bütün halinde o kültüre dair birçok veri sunar bizlere. Bunlara ek olarak Pollyanna’nın çevresindeki diğer insanlarla iletişimi esnasında o dile ait pek çok farklı deyim ve kalıplaşmış sözcükle karşılaşırız.

Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde çocuk figürlerine toplumsal bakış açısından yüklenen işlevleri araştıran Neydim’e göre (1995), Pollyanna aşırı iyimser idealize bir çocuk figürü çizmektedir. Teyzesi her ne kadar ona bakmayı istemese de bunu kendisine bir görev addeder ve yeğenine sahip çıkar. Pollyanna’nın rahip olan babası ise dini sembolize

etmekte, her şeyin Tanrı'dan geldiği gerçeğinden yola çıkarak olaylara sabırla yaklaşılması gerektiğini öğütlemektedir. Nancy ise teyzesinin bile soğuk davrandığı zavallı Pollyanna'ya adeta bir arkadaş olur, roman boyunca Pollyanna ile çok şey paylaşır ve Pollyanna'nın bu yeni eve alışmasında en büyük katkı ona aittir. Pollyanna'nın yetişkinlerin hayatına dahil olması ancak burjuva kültürünün temel değerlerini almasıyla mümkün olmuştur. Teyzesi ona bir program hazırlar. Pollyanna, burjuva kültürünün kadın figürü için uygun gördüğü temel becerileri edinmek için gün be gün çabalar. Bu beceriler arasında kitap okumak, iyi yemek yapmak, bir müzik aleti çalmak ve dikiş dikmek vardır. Pollyanna her ne kadar küçük bir kız çocuğu olsa da on yüklenen bir misyonerlik görevi de vardır. Pollyanna'nın yardıma muhtaç insanlara, hastalara, yaşlılara yardım etmesi, sokakta bulduğu kedi ve köpeği eve almak istemesi, kimsesiz ve evsiz Jimmy'e kalacak bir yer ayarlamaya çalışması hep bu ona yüklenen misyonerlik görevinin yansımalarıdır.

Pollyanna romanı, keskin sınırları olan ve birbirine zıt karakterleri içerisinde barındırır. Yazar Elenaor H. Porter, bu karakterleri tüm detaylarıyla tasvir eder ve bu karakterlerin yaşadıkları duygu geçişlerini adeta okuyucunun gözleri önüne serer. Başta çok katı, sert ve duygusuz olan Bayan Polly, Pollyanna'nın eve gelmesiyle birlikte yavaş yavaş da olsa yumuşamaya başlar. Öyle ki Pollyanna'nın eve ilk geldiği gün ona sarılmaya çalışan yeğenini kendinden uzaklaştıran Bayan Polly, hikâyenin sonlarına doğru yeğeninin artık yürüyemeyeceğini öğrenmiş olmanın verdiği üzüntüyle de ona "canım" demiştir. Bu geçiş bir anda olmamış hem Pollyanna hem de Bayan Polly yaşadıkları onca şeyden sonra gerçek bir teyze-yeğen ilişkisi kurabilmişlerdir. Bu süreçte yaşanan kırgınlıklar, üzüntüler, sevinçler, mutluluklar, kısacası tüm duygular o kültüre dair farklı söz kalıpları, deyimler ve kalıplaşmış ifadelerle detaylandırılmıştır. Anlatım, farklı şekillerde zenginleştirilmiş, bu da okuyucunun karakterleri daha iyi tanımasını sağlamıştır. Aynı şekilde yazarın anlatımından John Pendleton, İhtiyar Tom, Nancy, Doktor Chilton gibi diğer karakterleri de detaylıca tanıma fırsatı elde ediyoruz.

Romanda Bayan Polly'nin evi, Pollyanna'nın kaldığı oda, John Pendleton'un evi, yaşadıkları şehir, Pollyanna'nın boş zamanlarını geçirdiği ormanlık alanlar, Kadınlar Dayanışma Derneği gibi mekanlar okuyucuya betimleyici bir anlatımla tanıtılır. Bu

mekanlarda yer alan ev eşyaları, evlerin farklı bölümleri, çatı katları, araba garajları, mutfak, bahçe, evin girişleri yazar tarafından belirgin şekilde vurgulanır ve bu detaylar kültürel öğelere dair yapacağımız kategorilerde bizlere önemli veriler sunacaktır.

Sonuç olarak denilebilir ki hem Türkiye’de en çok çevrilen ve okunan çocuk romanlarından biri olması hem de pek çok kültürel öğeyi barındırması sebebiyle bu çalışmada “Pollyanna” romanı tercih edilmiştir.

2.2. Kitabın Özeti

Her şey bir haziran sabahı Bayan Polly’nin telaşla mutfağa girmesiyle başlar. Bayan Polly evde hizmetli olarak çalışan Nancy’ye yaptığı işi hemen bırakmasını ve tavan arasındaki küçük yatağı hazırlamasını söyler. Bunun sebebi 11 yaşındaki yeğeni Pollyanna’nın artık onlarla yaşamaya başlayacak olmasıdır.

Pollyanna’nın anne ve babası vefat etmiştir. Kimsesi kalmayan Pollyanna bir süre yardımseverlerin bakımıyla hayatını sürdürmüştür. Bundan sonra zengin ve tek başına yaşayan bir kadın olan teyzesi Bayan Polly’nin yanında yaşayacaktır. Ancak Bayan Polly yeğeninin onun yanında yaşamaya başlayacak olmasından mutlu değildir çünkü kızkardeşinin ona uygun olmayan biriyle evlendiğini düşünmektedir.

Bayan Polly soğuk, sert, mutsuz ve yalnız bir kadındır. Ve bundandır ki büyük bir evde yaşamasına rağmen yeğenine çatı katındaki sineklikleri bile olmayan küçük odayı layık görmüştür. Yeğeninin geleceği gün onu tren garında karşılaması için Nancy’i gönderir. Pollyanna tren garında Nancy’i görünce onu teyzesi sanar ancak Nancy zorla da olsa gerçeği söyler.

Pollyanna eve gelir ve eve girer girmez koşarak teyzesine sarılır. Ama Bayan Polly ona soğuk davranır. Ona evi ve evin kurallarını anlatır, odasını gösterir. Odasının ne kadar karanlık ve eski olduğunu gören Pollyanna başta içten içe üzülse de babasıyla oynadıkları “mutluluk oyunu” gelir aklına. Karşılaştığı her olumsuzlukta mutlu olunacak bir şey bulmaya, her şeye pozitif yönden bakmaya çalışır. Odasında ayna olmamasına “Bu sayede çillerimi görmemiş olacağım” diyerek mutlu olur. Yemek saatini kaçırdığında mutfakta Nancy ile ekmek ve süt yiyerek karnını doyurmak zorunda kaldığında ise yine kendine mutlu olacak bir şey bulur. Onun için üzülen Nancy’e “Ekmek ve sütü çok severim ve ayrıca seninle yemek yiyecek olmaktan da çok mutluyum” der. Pollyanna bu

oyunu kendi oynaması yetmiyormuş gibi etrafındakilere de anlatır ve onları da oyuna dahil eder.

Bayan Polly, Pollyanna'nın vaktini boşa geçirmesini istemez. Ona bazı görevler verir. Pollyanna'nın gün içerisinde bir program dahilinde kitap okumasını, yemek yapmasını ve müzik dersi almasını ister. Yemek yapma saatlerinde ve gün içerisindeki başka etkinliklerde evdeki çalışanlarla sohbet etme ve kaynaşma imkânı bulan Pollyanna artık eve alışmaya başlar. Özellikle Nancy ile çok şey paylaşan Pollyanna “mutluluk oyunu”ndan ilk ona bahseder.

Küçükken yardım sandıklarından oyuncak bebek çıkmasını beklerken koltuk değnekleri çıktığında bu oyunu oynamaya başlamıştır. Nancy Pollyanna'nın tam olarak ne demek istediğini anlamayınca Pollyanna babasının ona “Mutlu olmalısın çünkü koltuk değneklerine ihtiyacın yok” dediğini söyler. O günden sonra her şeyde mutlu olunacak bir şey aradığından bahseder. Nancy bu oyunu tuhaf bulsa da Pollyanna'ya olumsuz bir şey söylemez, onunla arkadaşlık etmeye ve ona göz kulak olmaya devam eder.

Pollyanna derslerden fırsat buldukça dışarıda dolaşmaya ve farklı insanlar tanımaya başlamıştır. Evinden hiç çıkmayan ve perdelerini açmayan hasta ve mutsuz bir kadın olan Bayan Snow'a yemek götürmeye başlayan Pollyanna gün geçtikçe onu da “mutluluk oyunu”na dahil etmiş ve zamanla onun da yüzünü güldürmeyi başarmıştır.

Dışarıda dolaştığı zamanlarda, John Pendleton adlı bir adamla daha tanışır. Bu adam çok zengin olmasına rağmen kocaman bir evde tek başına yaşıyor ve kimseyle konuşmuyordur. Ancak ormanda düşüp kaldığı bir gün onu bulup ona yardım eden Pollyanna sonunda onunla da sohbet etmeye başlar ve gönlünü kazanır.

Yavaş yavaş teyzesiyle arasını düzeltmeye başlayan Pollyanna bir gün eve sokakta bulduğu bir köpeklerle gelir. Pollyanna köpeği eve almayı istediğini söyleyince Bayan Polly ilk başta buna karşı çıkar. Yeğenin ısrarlarına dayanamayan Bayan Polly sonunda köpeği eve almayı kabul eder. Teyzesinin köpeği eve almasından cesaret bulan Pollyanna yolda karşılaştığı kimsesiz bir çocuk olan Jimmy'e acır ve ona teyzesinin ne kadar iyi kalpli biri olduğunu ve kendisinin de onlarla birlikte yaşamasına müsaade edeceğini söyler. Ancak Bayan Polly Jimmy'i kabul etmez ve Pollyanna'ya kızar. Pollyanna da Jimmy'e kalacak yer ayarlamak için Kadınlar Dayanışma Derneği'ne gider ve onlardan yardım ister. Maalesef Pollyanna'nın talebi dernekte de olumsuz karşılanır.

Pollyanna, John Pendleton ile görüşmeyi kesmez. Pollyanna'yı çok seven John Pendleton Pollyanna'ya onunla birlikte yaşamasını teklif eder. John Pendleton Pollyanna'yı çok sevmiştir ve onun olumsuzluklara karşı takındığı pozitif tutumun ona iyi geleceğini düşünür. Bir süre bu teklif üzerinde düşünen Pollyanna teyzesinin onu sevmeye başladığına ve ondan ayrılmak istemediğine karar verir.

Jimmy'e kalacak bir yer arayan Pollyanna'nın aklına John Pendleton gelir. John Pendleton Jimmy'i yanına almayı kabul eder. Jimmy'i John Pendleton'a götüreceği günden birkaç gün önce Pollyanna'ya araba çarpar. Artık bacakları tutmaz hale gelen Pollyanna "mutluluk oyunu"nu oynamaya devam eder çünkü teyzesi ona "canım" demiştir.

Bir süre sonra yurtdışından gelen doktorlar Pollyanna'yı muayene ederler. Pollyanna'nın artık yürüyemeyeceğini duyan Bayan Polly ve şehirde onu tanıyan herkes kahrolur ve gözyaşlarına boğulur. Artık yeğenine ve hayata karşı iyice yumuşayan Bayan Polly sürekli Pollyanna ile ilgileniyor ve her gün Pollyanna'yı ziyarete gelen misafirleri karşılıyordur. Ziyaretçilerden "mutluluk oyunu"nu duyan Bayan Polly bunun ne anlama geldiğini Nancy'den öğrenir. Yeğeninin yanına giderek bu oyunu artık birlikte oynayacaklarını söyler. Bunu duyan Pollyanna teyzesinin de oyuna dahil olmasından dolayı daha da mutlu olur.

Şehirde başarılı bir doktor olan Bay Chilton Pollyanna'nın durumunu öğrenir. Onu iyileştirebileceğini düşünüyor ancak Bayan Polly ile eski sevgili oldukları için onu muayeneye gitmeye çekiniyordu. Bunu öğrenen Bayan Polly doktoru eve davet eder. Pollyanna'nın tedavi edilebileceğine ve bir hastaneye yatırılması gerektiğine karar verilir. Hastaneye yatırılan Pollyanna bir süre sonra teyzesine artık iyileşmeye başladığını ve bir süre sonra eve döneceğini anlatan bir mektup yazar.

2.3. Eleanor H. Porter'in Hayatı

19 Haziran 1868'de Amerika'da dünyaya gelen Eleanor Emily Hodgman Porter, New England Konservatuarı'nda birkaç yıl müzik eğitimi almıştır. Lise yıllarında birtakım sağlık sorunlarıyla mücadele etmek zorunda kalan Porter, eğitimine bir süre ara vermiştir. Sonrasında özel öğretmenlerden dersler alarak eğitimine devam etmiş ve bir süre müzik öğretmenliği yapmıştır (<https://www.encyclopedia.com/women/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/porter-eleanor-h-1868-1920>, E.T. 12.09.2024).

Konserlerde ve kilise korolarında şarkı söylemeye başlayan Porter, yazar kimliğiyle öne çıkmadan önce şarkıcılığıyla tanınır hale gelmiştir. 1892 yılında bir iş adamı olan John Lyman Porter ile evlendikten sonra Massachusetts'e taşınmış ve evlendikten sonra da şarkıcılığa devam etmiştir.

Yazarlık kariyerine kısa hikayeler yazarak başlayan Porter'in farklı dergi ve gazetelerde pek çok öyküsü yayımlanmıştır. En meşhur romanı Pollyanna olan Porter yalnızca çocuk kitapları yazmakla kalmamış, macera ve romantik kurgu türünde de öyküler yazmıştır ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Eleanor H. Porter](https://tr.wikipedia.org/wiki/Eleanor_H._Porter), E.T. 03.10.2024).

Yazdığı birbirinden farklı ve nitelikli kitaplar herkes tarafından çok sevilmiş ve farklı dillere çevrilmiştir. Özellikle hayata bakış açısını ve kendi duygularını yansıttığı "Pollyanna" adlı eseri ile birlikte dünya çapında bir üne kavuşmuş ve bu eser sadece çocukların değil yetişkinlerin de beğenisini kazanmıştır. 1913'te Amerika Birleşik Devletleri'nde en çok satan romanlar arasında sekizinci, 1914'te ikinci ve 1915'te dördüncü olan bu eserle (1915 ile 1920 arasında 47 baskıyla) Porter önemli bir ticari başarı elde etmiştir ([https://tr.wikipedia.org/wiki/Eleanor H. Porter](https://tr.wikipedia.org/wiki/Eleanor_H._Porter), E.T. 12.09.2024).

Amerika'nın en güvenilir sözlüklerinden olan Merriam-Webster'de Pollyanna'nın tanımına yer verilmiştir. Sözlük Pollyanna'yı "bastırılmaz iyimserlik ve her şeyde iyiyi bulma eğilimiyle karakterize edilen kişi" olarak tanımlar (<https://www.merriam-webster.com/dictionary/Pollyanna>, E. T. 15.09.2024). Böylece Eleanor H. Porter'in yaratmış olduğu karakter İngiliz dilinin bir parçası haline gelerek o dile ait bir sözlükte yer almıştır. Kabul etmek gerekir ki bu bir yazar için çok önemli bir başarıdır.

Porter'in almış olduğu müzik eğitiminin ve gençliğinde yaşadığı sağlık sorunlarının etkileri öykülerine yansımıştır. 1916'da yayımlanan "Just David" adlı eserde, David adlı çocuk babası öldükten sonra yetim kalmış ve yaşlı bir çift tarafından evlat edinilmiştir. David babasından miras kalan kemanı ve müziğe olan kabiliyeti sayesinde çevresindeki insanlar tarafından fark edilmiş, müziğiyle herkes tarafından sevilir hale gelmişti. Porter'in müziğe olan ilgisinin yansıması olarak düşünülebilecek bu eser aynı zamanda onun hayattaki olumsuzluklara karşı savaşıma, pes etmeme ve mücadele etme yönüne de örnek teşkil eder. Verilebilecek bir diğer örnek de Pollyanna'nın hikâyesinin sonlarına doğru sakatlık yaşamasıdır. Hem kendisi hem annesi sağlık sorunlarıyla mücadele etmiş olan Porter, kahramanı Pollyanna'yı da mücadelesiyle öne çıkarır ve hikâyesinin sonunda

Pollyanna sabrı, pozitif bakış açısı, mücadeleci ruhu ve tedavi olmaya olan isteğiyle iyileşmiş halde eve döner.

Eserleriyle ve kahramanlarıyla pek çok kişiyi etkileyen Eleanor H. Porter, 21 Mayıs 1920’de henüz 21 yaşındayken Massachusetts’ teki evinde tüberkülozdan vefat eder.

Kısa Hikâveleri

- A Delayed Heritage
- A Four-Footed Faith and a Two
- A Matter of System
- A Mushroom of Collingsville
- A Patron of Art
- Angelus
- Crumbs
- Millionaire Mike's Thanksgiving
- That Angel Boy
- The Apple of Her Eye
- The Daltons and the Legacy
- The Elephant's Board and Keep
- The Folly of Wisdom
- The Glory and the Sacrifice
- The Indivisible Five
- The Lady in Black
- The Letter
- The Saving of Dad
- When Mother Fell Ill
- When Polly Ann Played Santa Claus

Romanları

- Cross Currents (1907)
- The Turn of the Tide (1908)
- The Story of Marco (1911)
- Miss Billy (1911)
- Miss Billy's Decision (1912)
- Pollyanna (1913)
- The Sunbridge Girls at Six Star Ranch (1913)
- Miss Billy Married (1914)
- Pollyanna Grows Up (1915)
- Just David (1916)
- The Road to Understanding (1917)
- Oh, Money! Money! (1918)
- The Tangled Threads (1919)
- Dawn (1919)
- Mary Marie (1920)

2.4. Kaynak metne ve Çeviri Metinlere Dair Dair Genel Bilgiler

Bu çalışma kapsamında incelenen kaynak metin “Wordsworth Classics” yayınevinden 1994 yılında çıkan, 32 bölüm ve 188 sayfadan oluşan eserdir. Bu eserin kapağında “complete and unabridged” yazısı dikkat çekmektedir.

Karşılaştırmalı metin incelemelerinin yapıldığı çeviri metinlerden ilki “Karbon Kitaplar” yayınevinden 2020 yılında çıkan ve çevirisi Pınar Güncan’a ait olan eserdir. Bu eser 223 sayfadır.

“Ötüken Neşriyat” tarafından 2020 yılında yayımlanmış ve Dost Körpe tarafından çevrilmiş olan diğer çeviri metin ise 179 sayfadan oluşmaktadır. Her iki metin de kaynak metin gibi 32 bölümden oluşmaktadır. Bu iki çeviri metnin seçilmesinde eserlerin kısaltılmamış/tam metin olmaları etkili olmuştur.

3. BÖLÜM: KARŞILAŞTIRMALI METİN İNCELEMELERİ VE BULGULAR

3.1. Newmark'ın Kültürel Ögeler Kategorisine Göre “Pollyanna” Adlı Çocuk Kitabında Tespit Edilen Kültürel Ögeler

Çalışmanın bu kısmında kaynak metinde tespit edilen kültürel ögelere ve bu ögelerin ne kadar kullanıldığına yer verilecektir. Ayrıca bu verilerin ne anlama gelebileceği ve literatür için ne ifade edebileceği tartışılacaktır.

Kaynak metinde tespit edilen kültürel ögeler şunlardır:

Ekoloji (Jeolojik ve coğrafi çevreye ait unsurlar)

- The Corners
- on the outskirts of the village
- Pendleton Hill
- at the foot of Little Eagle Ledge in Pendleton Woods
- at the foot of the hill
- back-yard fences

Kamu hayatı (Politika, hukuk ve yönetim)

- an inch
- committee meeting
- Christian Endeavor Society
- six miles

Sosyal yaşam (Ekonomi, meslekler, toplumsal refah, sağlık, eğitim)

Meslekler

- mistress
- hired girl
- little serving-maid
- the principal
- matron
- trained nurse
- family physician

Eğitimle ilgili ifadeler

- a boarding house
- Preliminary examinations

Toplumsal refah ile ilgili ifadeler

- The Ladies' Aid
- a Ladies' Aider
- missionary barrel
- Orphans' Home

- according to their sex
- little Widow Benton
- a first-rate home
- take a siesta
- play nurse
- an errand to run
- Fluffy and Buffy
- doggie
- yeller telegram letters
- gig
- ribbon-selling
- ditch-digging

Ekonomi ile ilgili ifadeler

- sixty cents (altmış sent)
- dry goods store (mağaza)

Kişisel yaşam (Yiyecek-içecek, kılık-kıyafet, ev eşyaları)

Yiyecek-içecek ile ilgili ifadeler

- wormwood
- muffins
- calf's-foot jelly
- lamb broth
- beans and fish balls
- roast turkey

Kılık-kıyafet ile ilgili ifadeler

- basque
- dressing gown
- nightgown
- a lace shawl
- nightdress

Ev eşyaları ile ilgili kelimeler

- cot bed
- a bureau
- drapery curtains
- flat-iron
- hot little room
- sun-parlor roof
- vestibule
- porte-cochere
- sun parlor
- tarnished brass andirons
- crimson draperies
- porch
- yard
- dressing table
- candle stick

Gelenek görenek ve sosyal etkinlikler (Atasözleri, deyimler, argo kelimeler, hobiler)

Deyimler

- frown
- color hotly
- someone's jaw fall

- sweeping someone from head to foot
- someone's face fall
- rustle luxuriously
- listen intently
- stop short
- grow white
- egg sb on
- go on with heightened color
- be as plain as the nose on someone's nose
- as cross as sticks
- don't that beat the dutch!
- be out of sight
- be out of sort
- make a wry face
- win over someone
- brokenly
- be at swords's points
- horse sense
- knock someone with a feather
- seem at sea
- someone's face turn white
- be blue and discouraged
- dogged determination
- someone's eyes flash

Hobiler

- buttonholing
- backstitching

Diğer ifadeler

- Hurrah!
- be in high glee
- a red-letter day
- at the bottom of the whole matter

Kişisel merak ve tutkular (Din, müzik, şiir, sanat)

Din ile ilgili ifadeler

- pastor
- small mission
- minister
- missionary's wife
- Saint
- blessed
- Deacon
- Heaven
- for the land's sake
- My stars and stockings!
- Goodness me!
- Upon my soul!
- a soul
- Sakes alive
- heathen
- chapel
- angel Gabriel
- blow trumpet
- God bless you!
- My land!

- for Heaven’s sake
- the Rey Paul Ford
- scribes and Pharisees, hypocrites
- parish
- prayer and meditation
- the Sunday services
- the week-day prayer meeting
- sermon notes
- Matthew twenty-third; 13-14 and 23

Newmark’a göre kültürel ögeler	Tespit edilen kültürel ögelerin sayısı
Ekoloji	6
Kamu hayatı	4
Sosyal yaşam	27
Kişisel yaşam	26
Gelenek görenek ve sosyal etkinlikler	33
Kişisel merak ve tutkular	29

Tablo 1: Pollyanna Adlı Eserde Tespit Edilen Kültürel Ögeler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

“Tablo 1”de de görüleceği gibi Pollyanna adlı eserde Newmark’ın kültürel ögeler ile ilgili olarak literatüre kazandırdığı gruplandırmaya göre; ekolojiye dair 6, kamu hayatına dair 4, sosyal yaşama dair 27, kişisel yaşama dair 26, gelenek görenek ve sosyal etkinliklere dair 33 ve kişisel merak ve tutkulara dair 29 kültürel öge tespit edilmiştir.

Ekoloji kategorisinde tespit edilen 6 kültürel öge Pollyanna’nın teyzesinin evinin konumunu, Nancy’nin Harrington malikanesine çalışmaya geldiği köyü ve Pollyanna’nın serbest zamanlarında dolaşmaya çıktığı yerleri anlatan kelimelerdir. Bu kategoriye dair ögelerin diğer ögelere nispeten az olmasının sebebi eserin daha çok duygulara, insan ilişkilerine ve sosyal yaşama odaklanması olabilir. Hem kaynak metin hem de erek metin okuru için kültürel anlamlar taşıyan bu kelimeler kaynak kültüre yabancı olan erek metin okuru için farklı stratejiler kullanılarak erek metne aktarılmıştır.

Eserde tespit edilen kamu hayatına dair kültürel ögelerin tüm ögeler içerisinde en az olduğunu görürüz. Bunlardan ikisi kaynak kültüre ait uzunluk ölçüleri olan *six miles* ve *an inch*, diğer ikisi de toplumsal birtakım örgütlenmeler olan *committe meeting* ve *Christian Endeavor Society*’dir. Bunların haricinde politika, hukuk veya yönetime dair herhangi bir ifadeye rastlanmamıştır.

Sosyal yaşam kategorisine baktığımızda ise pek çok farklı öge ile karşılaşırız. Bunlardan 7 tanesi mesleklere ait ifadelerdir. Pollyanna teyzesi ile birlikte bir malikanede

yaşamaktadır ve bu evde pek çok çalışan vardır. Bu çalışanların yaptığı işler/meslekler detaylandırılmıştır. Ayrıca eve gelip giden doktor/hemşire gibi farklı meslek gruplarına da yer verilmiştir.

Sosyal yaşam kategorisinde yer alan bir diğer alt başlık ise eğitimle ilgili ifadelerdir. Pollyanna henüz okula başlamadığı için eğitim ile ilgili çok fazla ifadeye yer verilmemiş olabilir. Sadece yatılı okul anlamına gelen *a boarding house* ve giriş sınavları anlamına gelen *preliminary examinations* ifadelerine rastlanmıştır.

Bir diğer alt kategori olan toplumsal refah ile ilgili ifadelere baktığımızda 16 ifade ile karşılaşırız. Eleanor H. Porter Pollyanna'nın hikayesini anlattığı eserinde diğer eserlerinde de olduğu gibi toplumsal refaha, sosyal yaşama ve günlük hayatın işleyişine dair pek çok detaya yer vermiştir. Özellikle kadınların bir araya gelip kimsesiz çocuklara yardım ettikleri topluluklara dair ifadeler sık sık tekrar eder. Yardımlaşma derneklerine yapılan bu vurgu adeta Pollyanna karakterinin yardımlaşmaya, iyiliğe ve cömertliğe verdiği önemin bir yansımasıdır.

Bir kültürün izlerinin belki de en çok hissedilebileceği alan olan kişisel yaşam kategorisinde kaynak kültüre dair 6'sı yiyecek-içecek, 5'i kılık-kıyafet, 15'i de ev eşyaları ile ilgili olmak üzere toplam 26 öge tespit edilmiştir. Yiyecek-içeeğe dair ifadelerden biri de kaynak kültürde bir deyim olan *to feed on wormwood* ifadesinde geçen "wormwood" kelimesidir. Bu ifade KM'de ve EM1'de kültürel öge olma özelliği taşıırken EM2'de çevirmenin kullandığı farklı çeviri stratejisi neticesinde kültürel öge özelliği taşımamaktadır. Bu durum çeviri stratejilerinin tartışılacağı bölümde tekrar ele alınacaktır.

Kişisel yaşam kategorisinin alt başlıklarından biri de ev eşyaları ile ilgili ifadelerdir. "Pollyanna"nın hikayesi çoğunlukla evde geçer ve Harrington malikanesindeki hayat yazar tarafından detaylıca anlatılır. Hikâyenin en başında yeğeninin onlarla birlikte yaşamaya geleceğini evin çalışanı Nancy'ye haber veren Polly Teyze, ona çatı katındaki odada bulunan *küçük yatağı* hazırlamasını söyler. KM'de *cot bed* olarak geçen bu ifade aslında çocuk yatağı anlamına gelmekte ve genellikle kenarlarında paneller olan klasik çocuk yatağı için kullanılmaktadır. Ancak hem EM1'de hem de EM2'de *küçük yatak* olarak çevrilen bu ifade erek metin okuru için kültürel bir anlam taşımamaktadır. Aynı şekilde KM'de *flat-iron* olarak geçen kelime eskiden kullanılan üçgen şeklindeki demir ütüyü kastetmektedir. Hem EM1'de hem de EM2'de bu detaylar yok sayılmış ve bu ifade

ütü şeklinde çevrilmiştir. Bu ifade erek metinlerde kültürel bir anlam ifade etmemektedir. Dolayısıyla denilebilir ki kaynak metinde kültürel değeri olan bir ifade erek metinde aynı değere sahip olamayabilir ya da tam tersi bir durum söz konusu olabilir. Bu durum çevirmenlerin erek metni oluştururken aldıkları kararlara bağlı olarak değişebilir ve çevirmenlerin erek metni oluştururken ne denli büyük bir sorumluluk taşıdıklarını gösterir.

Pollyanna adlı eserde tespit edilen kültürel ögeler içerisinde en fazla olan ögelerin gelenek, görenek ve sosyal etkinliklere ait olduğu görülmüştür. 27'si deyim, 2'si hobi ve 4'ü de o dile ait farklı ifadeler olmak üzere toplam 33 öge tespit edilmiştir. Deyimlerin sayısının diğer ögelere göre fazla olmasının Eleanor H. Porter'in diğer eserlerinde de görülen yazı diliyle ve anlatımı güçlendirme yöntemiyle bir ilişkisi olsa da bu eserdeki karakterlerin kişilikleriyle de bir ilişkisi vardır. Metnin bütününde karakterlerin hayat hikayeleri, içerisinde bulundukları duygular, olaylara verdikleri tepkiler vs. güçlü ve betimleyici bir anlatımla okura sunulmuştur. Bu güçlü ve betimleyici anlatımın olmazsa olmazı elbette ki deyimlerdir.

Çoğunun gerçek anlamından bambaşka anlamlar çağrıştırdığı, anlamı güçlendiren, kalıplaşmış söz öbekleri olan deyimler ait oldukları dile dair çok şey anlatır. Deyimler, o dilin tarihinin, gelenek ve göreneklerinin, sosyal ve toplumsal yapısının kısacası kültürünün birer yansımasıdır. Bu eserde kaynak metin ve erek metinlerin karşılaştırması yapıldığında her ikisinde de anlatımın deyimlerle güçlendirildiği görülmüştür. Her iki dilin de deyimler açısından zengin oluşu hem kaynak metinde hem de erek metinlerde gözlenen bir durum olmuştur. Kaynak metinde geçen deyimler büyük oranda erek metinlere de aktarılmış, her iki metinde de anlam deyimler yoluyla karşılanmıştır. Ancak kaynak metinde geçen bir deyimın anlamının erek metinde başka bir deyimle karşılanmadığı ya da kaynak metindeki bir ifadenin erek metinlerde bir deyim kullanılarak aktarıldığı durumlar söz konusudur. Çalışmanın bu kısmında yalnızca metinler arasındaki deyim kullanımında karşılaşılan farklılıklara yer verilecektir. Bu örnekler dışında kalan diğer deyimler kaynak metinde kullanılan ve erek metinde de aynı şekilde anlamın erek dile ait bir deyimle karşılandığı örneklerdir.

Farklılıklara verilebilecek ilk örnek KM'de geçen ve *çok istemek*, *arzulamak* anlamlarına gelen *hanker* fiilidir. Bu ifade bu haliyle deyim değilken ve kültürel bir anlam taşımyorken EM1'de *can atmak* deymiyle EM2'de ise *istemek* fiiliyle karşılanmıştır.

Dolayısıyla KM’de ve EM2’de kültürel öge olmayan bir ifade EM1’de aynı anlamın bir deyimle karşılanması sonucu kültürel bir anlam kazanmıştır. KM ile EM arasındaki farklılıklara verilebilecek bir diğer örnek ise KM’de geçen *be as plain as the nose on yer face* deyimidir. Bu deyim EM1’de *suratındaki şu burun kadar açık ve net* şeklinde EM2’de ise *çok açık* şeklinde çevrilmiş ve her iki EM’de de deyim karşılığını bulamamıştır. Bu noktada verilebilecek bir diğer örnek de KM’de geçen *win over someone* deyimidir. Bu deyim EM1’de *gönlünü çelmek* deymiyle karşılanırken EM2’de *ikna etmek* olarak çevrilmiştir. Diğer bir örnek olan KM’de geçen *brokenly* ifadesine bakacak olursak bu ifadenin EM1’de *kolu kanadı kırık bir şekilde* deymiyle karşılandığını EM2’de ise *perişan şekilde* olarak çevrildiğini görürüz. Dolayısıyla KM’de ve EM1’de deyim kullanılmış, EM2’de ise aynı anlama gelen ancak deyim olmayan bir ifade kullanılmıştır. KM ve EM arasında deyim kullanımı noktasındaki farklılıklara verilebilecek bir diğer örnek ise KM’de geçen *knock sb down with a feather* deyimidir. Bu deyim EM1’de *şaşkınlıktan küçük dilini yutmak* deymiyle EM2’de ise *çok şaşırmak* ifadesiyle karşılanmıştır. Tüm bu farklılıkları değerlendirecek olursak EM1’de daha çok deyim kullanıldığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Newmark’a göre kültürel ögeler sıralamasında son kategori olan kişisel merak ve tutkulara dair 29 öge tespit edilmiştir. Bunların tamamı din ile ilgili ifadelerdir. Din ile ilgili ifadelerin ve Hristiyanlık dinine yapılan referansların yoğun olması tüm metin boyunca açıkça fark edilebilecek bir durumdur. Yazar sık sık Tanrı inancı, ölümden sonraki hayat, kutsal kitap, dini temsil eden kişiler, yardımlaşma, iyilik-kötülük, Cennet, melek, kilise, Hristiyanlık gibi konulara vurgu yapar. Bu vurgu büyük oranda küçük bir kız çocuğu olan Pollyanna üzerinden yapılır. Pollyanna’nın babası bir rahiptir ve Pollyanna babası sayesinde güçlü bir Tanrı inancına sahiptir. Babasının ölümüyle yapayalnız kalan Pollyanna bu inanç sayesinde hayata tutunabilmektedir. Nancy ile ilk karşılaşmasında aralarında geçen sohbette Pollyanna şöyle der:

“Yes-that father’s gone to heaven to be with mother and the rest of us, you know. He said I must be glad...” (sf.18).

Aynı şekilde İhtiyar Tom ile bir sohbetinde onun annesini tanıdığını öğrenen Pollyanna çok şaşırır ve mutluluğunu şu şekilde ifade eder:

“You did? And you know my mother, really-when she was just a little earth Angel, and not a heaven one? Oh, please tell me about her!” (sf.35).

Pollyanna yaşadığı zorlukları aşabilme gücünü, karşılaştığı olumsuzluklarla baş edebilme becerisini ve her ne olursa olsun mutlu olunacak bir şeyler bulabilme motivasyonunu çoğunlukla dini inancında bulur. Bu durum küçük bir kız olan Pollyanna'nın hikayesine öyle bir yerleşmiştir ki hemen hemen her konuşmada bu bakış açısının yansımalarını bulmak mümkündür. Ve hatta denilebilir ki bu bakış açıdır eseri şekillendiren.

John Pendleton'ın geçirdiği sakatlık sonrası Pollyanna'nın onu ziyaretinde aralarında geçen bir konuşmada da bu bakış açısını görürüz. Kıyamet gününe kadar yatakta kalmak isteyen ve sakatlık sonrası hasta ve mutsuz olan John Pendleton'ı teselli etmek isteyen Pollyanna şöyle der:

“Oh, no! It couldn't be till doomsday, you know. When the Angel Gabriel blows his trumpet, unless it should come quicker than we think it will-oh, of course, I know the Bible says it may come quicker than we think, but I don't think it will- that is, of course I believe the Bible, but I mean I don't it will come as much quicker as it would if it should come now, and...” (sf.93).

Eserin tamamında ve bütün karakterler arasında geçen konuşmalarda din ile ilgili ifadeler rastlanır. Şaşkınlık, korku, hüznü veya mutluluk dolu anlarda verilen tepkilerde dini ifadeler yoğun şekilde gözlemlenir. *My stars and stockings!*, *Goodness me!*, *Upon my soul!*, *God bless you!* bu ifadeler verilebilecek örneklerdir.

Din ile ilgili kültürel öğelerden en yoğun kullanılan ifadelerden biri de din adamlarını tanımlamak için kullanılan ifadelerdir. Bu ifadeler *pastor*, *minister*, *parish*, *missionary*dir. Din adamları tüm eser boyunca toplumda bir görev üstlenen, iyiliği telkin eden ve yardımlaşmaya vurgu yapan kişilerdir.

Pollyanna adlı eserde Newmark'a göre kültürel öğelerin ele alındığı bu bölümde eserdeki kültürel öğeler tespit edilmiş ve detaylı bir şekilde gruplandırılmıştır. Örnekler tek tek incelenmiş ve bunların eserin bütününe olan etkisi incelenmiştir. Pollyanna adlı eserin kültürel açıdan zengin olduğu, kaynak kültüre dair pek çok öğe barındırdığı gözlenmiştir. Bir sonraki bölümde ise bu öğelerin iki farklı çevirmen tarafından ereke kültüre nasıl aktarıldığı ve çevirmenlerin kullandığı çeviri stratejileri karşılaştırmalı şekilde incelenecek ve bu verilerin çeviribilim açısından ne ifade ettiği tartışılacaktır.

3.2. Newmark'ın Çeviri Stratejilerine Göre Pollyanna Adlı Eserin İki Farklı Çevirisinin İncelenmesi

KM	EM1	Çeviri stratejisi	EM2	Çeviri Stratejisi
Her mistress (sf.7)	hanımının	Kültürel eşdeğerlik	hanımının	Kültürel eşdeğerlik
Her mistress frowned. (sf.7)	Hanımı kaşlarını çattı.	Kültürel eşdeğerlik	Hanımı kaşlarını çattı.	Kültürel eşdeğerlik
cot bed (sf.8)	küçük yatağı	İşlevsel eşdeğerlik	küçük yatağı	İşlevsel eşdeğerlik
Nancy colored hotly. (sf.8)	Nancy kıpkırmızı kesildi.	Kültürel eşdeğerlik	Nancy kıpkırmızı kesildi.	Kültürel eşdeğerlik
He was the pastor of this small mission church. (sf.9)	Küçük köy kilisesinin rahibiydi.	Çoklu strateji kullanma (Kültürel & İşlevsel eşdeğerlik)	...küçük bir misyoner kilisesinin rahibiydi.	Kültürel eşdeğerlik
...as a home missionary's wife...(sf.10)	...bir misyoner ¹ eşi olarak...	Çoklu strateji kullanma (Kültürel eşdeğerlik & Notlar, eklemeler, açıklamalar)	...bir misyonerin karısı olarak...	Kültürel eşdeğerlik
Nancy was no saint. (sf.12)	Nancy azize sayılmazdı.	Kültürel eşdeğerlik	Nancy ... azize değildi.	Kültürel eşdeğerlik
...that blessed child (sf.12)	O masum çocuğu	İşlevsel eşdeğerlik	O yavrucağı	İşlevsel eşdeğerlik
The man's jaw fell. (sf.13)	Adamın ağzı açık kaldı.	Kültürel eşdeğerlik	Adam ağzı açık halde kalakaldı.	Kültürel eşdeğerlik
...feeding on wormwood (sf.14)	...pelinotu ² ve devedikeniyile besleniyor.	Notlar, eklemeler ve açıklamalar	O zamandan beri de kendine eziyet etmekten başka bir şey yaptığı yok gibi...	Betimleyici eşdeğerlik
...a bureau-without any mirror (sf.15)	...aynasız bir şifonyer ³	Çoklu strateji kullanma (Kültürel eşdeğerlik &	Şifonyer -aynasızdı-	Kültürel eşdeğerlik

¹ Misyoner: Güçlü bir Hristiyanlık camiası kurmakla görevlendirilen din adamı.

² Çok acı ve keskin kokulu otsu bitki. Boş topraklarda, kumsallarda, kayalıkta kendiliğinden yetişir; ayrıca bahçelerde ve saksılarda yetiştirilir.

³ Üst üste çekmeceleri olan çamaşır dolabı.

		Notlar, eklemeler ve açıklamalar)		
There were no drapery curtains at the dormer windows. (sf.15)	Tavan pencerelerinde perde...yoktu.	İşlevsel eşdeğerlik	Çatı pencereleri perdesiz...	İşlevsel eşdeğerlik
flat-iron (sf.17)	ütüyü	İşlevsel eşdeğerlik	ütüsünü	İşlevsel eşdeğerlik
...sweeping the embarrassed Nancy from head to foot (sf.17)	Nancy'yi tepeden tırnağa süzerek..	Kültürel eşdeğerlik	...Nancy'yi gözleriyle tepeden tırnağa süzmeye	Kültürel eşdeğerlik
The Ladies' Aid (sf.17)	Kadınlar Dayanışma Derneği	Kültürel eşdeğerlik	Kadın Yardım Derneği	Kültürel eşdeğerlik
...velvet basque (sf.18)	kadife bir elbise	İşlevsel eşdeğerlik	kadife bir kadın korsesi, büstiyer korse	Betimleyici eşdeğerlik
I'm Nancy, the hired girl. (sf.19)	Ben Nancy,teyzenin evinde çalışıyorum.	Doğallaştırma	Ben Nancy'yim, hizmetçi kızım.	Kültürel eşdeğerlik
Pollyanna's face fell. (sf.20)	Pollyanna'nın yüzü asıldı.	Kültürel eşdeğerlik	Pollyanna'nın yüzü asıldı.	Kültürel eşdeğerlik
Pollyanna gave a sudden radiant smile. (sf.25)	Pollyanna birdenbire ıslıl ıslıl gülümsedi.	Doğallaştırma	Pollyanna birden ıslıl ıslıl gülümsedi.	Doğallaştırma
...in which a bent old man was working (sf.27)	...bahçede yaşlı bir adam çalışıyordu.	İşlevsel eşdeğerlik	...yaşlı bir adam iki büklüm çalışmaktaydı.	Kültürel eşdeğerlik
...listened intently. (sf.27)	...kulak kabarttı.	Kültürel eşdeğerlik	...kulak kabarttı.	Kültürel eşdeğerlik
...little serving- maid (sf.27)	...küçük servis hizmetçisi	Kültürel eşdeğerlik	...o ufak tefek hizmetçi kız	Kültürel eşdeğerlik
For the Land's sake...(sf.29)	Tanrı aşkına	Öykünme	Çevrilmemiş.	

Nancy stopped short. (sf.29)	Nancy donakaldı.	Kültürel eşdeğerlik	Nancy kalakaldı.	Kültürel eşdeğerlik
“My stars and stockings!” (sf.29)	“Aman Tanrım!”	Öykünme	“Bir yaşıma daha girdim!”	İşlevsel eşdeğerlik
“Whatever in the World are you talkin’ about?” (sf.30)	“Tanrı aşkına sen neden söz ediyorsun?”	Öykünme	“Ne diyorsun yahu?”	İşlevsel eşdeğerlik
“Well, goodness me!” (sf.31)	“Ulu Tanrım!”	Öykünme	“Ne tuhaf şeymiş!”	İşlevsel eşdeğerlik
...a Ladies’ Aider (sf.34)	bir dernek üyesi	Kültürel eşdeğerlik	Kadın Yardım Derneği üyesi	Kültürel eşdeğerlik
...she had to carry out the hot muffins (sf.36)	...sıcak sandviç ekmeklerini dışarı çıkarmak zorunda kalmıştı.	İşlevsel eşdeğerlik	...oysa elinde masaya götürdüğü sıcak, küçük kekler vardı.	İşlevsel eşdeğerlik
...a missionary barrel (sf.37)	bağış sandığı	Kültürel eşdeğerlik	Misyoner fiçisi	Öykünme
White thought backstitching ought to be taught you before hemming (or else the other way...(sf.39)	Bayan White, kenar baskısından önce, teyel öğretilmesi gerektiğini (ya da tam tersi) düşünüyordu.	Kültürel eşdeğerlik	Bayan White da kenarlardan önce teyel yapmayı (veya tam tersi) öğrenmek gerektiği kanısındaydı.	Kültürel eşdeğerlik
...four or five principal dry goods stores (sf.42)	...önde gelen dört beş mağazasına	İşlevsel eşdeğerlik	...dört beş büyük manifaturacıya	Kültürel eşdeğerlik
The shopping expedition consumed the entire afternoon. (sf.42)	Alışveriş bütün öğleden sonra sürdü.	Doğallaştırma	Alışveriş macerası bütün ikindi boyunca sürmüştü.	Doğallaştırma

She feels just as if the next minute he was going to yell “Hurrah!” (sf.43)	‘Hurraa!’ diye bağıracakmış gibi geliyormuş ona.	Aktarma	...yavru köpek sesine benzetiyormuş.	İşlevsel eşdeğerlik
Well, if you don’t beat the Dutch! (sf.43)	Bu hepsini geçmediyse ben de ne olayım!	Çoklu strateji kullanma (Düzenleme & İşlevsel eşdeğerlik)	Doğrusu Hollandalıları daha komiksiz!	Çoklu strateji kullanma (Öykünme & Düzenleme)
...her hot little room and her still hotter bed (sf.44)	...hamam gibi odası ve bir fırın gibi sıcak olan yatağı	Betimleyici eşdeğerlik	O küçücük ve sıcacık odası ile daha da sıcak yatağı	Betimleyici eşdeğerlik
...on the sun parlor roof (sf.44)	...camekanlı taraçanın çatısında	Kültürel eşdeğerlik	...dışarıdaki kış bahçesi çatısının üstünde	İşlevsel eşdeğerlik
...in high glee...(sf.45)	...neşeyle...	İşlevsel eşdeğerlik	...sevinç içinde...	İşlevsel eşdeğerlik
...dressing gown and slippers (sf.44)	...sabahlığını ve terliklerini	Kültürel eşdeğerlik	...sabahlığını ve terliklerini	Kültürel eşdeğerlik
...to keep you where I know where you are. (sf.46)	...seni gözümün önünde tutmayı	Düzenleme	...seni gözümün önünden ayırmamak	Düzenleme
Harrington homestead (sf.47)	Harrington malikanesinde	Kültürel eşdeğerlik	Harrington malikanesinde	Kültürel eşdeğerlik
Wednesday and Saturdays came to be, indeed, red-letter days to her. (sf.47)	Aslına bakılırsa, Çarşamba ve cumartesi onay bayram günü geliyordu.	Kültürel eşdeğerlik	Hatta çarşamba ve cumartesi günlerini iple çeker olmuştuy.	Çoklu strateji kullanma (Kültürel eşdeğerlik & Düzenleme)

...an errand to run (sf.48)	...dışarı çıkmasını sağlayacak bir iş	Betimsel eşdeğerlik	“yapılacak iş”	İşlevsel eşdeğerlik
...calf’s foot jelly (sf.49)	...donmuş paça suyu	Kültürel eşdeğerlik	...dana paçası suyu	Kültürel eşdeğerlik
She’d be jest hankerin’ for lamb broth! (sf.49)	...haşlanmış kuzu çorbası için can atıyor olacaktır!	Kültürel eşdeğerlik	...bu sefer de kuzu eti suyu ister.	İşlevsel eşdeğerlik
I never slept a wink last night. (sf.51)	Dün gece gözümü bile kırpmadım.	Çoklu strateji kullanma (Doğallaştırma & Düzenleme)	Dün gece gözümü bile kırpmadım.	Çoklu strateji kullanma (Doğallaştırma & Düzenleme)
Sakes alive. (sf.56)	Aman Tanrım	Öykünme	Aaa	İşlevsel eşdeğerlik
Goodness! (sf.57)	Ulu Tanrım!	Öykünme	Ulu Tanrım!	Öykünme
...beans and fish balls (sf.57)	...fasulye ve balık köftesi	Kültürel eşdeğerlik	...fasulye ve balık köftesi	Kültürel eşdeğerlik
...that was sixty cent. ((sf.57)	...onlar altmış sentti.	Doğallaştırma	altmış sentlik	Doğallaştırma
“Oh,for the heathen,” (sf.57)	“Dinsizlerin Tanrı yoluna gelmesini sağlamak için,”	Betimleyici eşdeğerlik & Öykünme	“Eh, dini bütün adammış demek ki,”	Çoklu strateji kullanma (İşlevsel eşdeğerlik & Düzenleme)
That’s denying yourself and taking up your cross. (sf.57)	Bu kendinden vazgeçip insanların iyiliği için kendini Tanrı’ya adanmak.	Betimleyici eşdeğerlik	Nefsine hâkim olup haçını sırtlanıyor.	Çoklu strateji kullanma (Öykünme & Düzenleme)
“Oh, a missionary,” (sf.58)	“Ah, bir misyoner,”	Öykünme	“Ah, misyoner yani,”	Öykünme

I lost my nap this morning. (sf.60)	Bu sabah şekerlememi yapamadım.	Çoklu strateji kullanma (Düzenleme & İşlevsel eşdeğerlik)	Bu sabah gözüme uyku girmedi.	Çoklu strateji kullanma (Düzenleme & İşlevsel eşdeğerlik)
You couldn't have helped it. (sf.66)	Kendinize engel olamazdınız.	Düzenleme	Kendinizi tutamazdınız.	Düzenleme
When systematic questioning of the neighbors (sf.67)	Komşulara tek tek sorduktan sonra...	Düzenleme	...komşulara teker teker sorup	Düzenleme
Orphans' Home (sf.70)	Kimsesizler Yurdu	Kültürel eşdeğerlik	Yetimhane	Kültürel eşdeğerlik
...instead of a Matron (sf.70)	...bir müdire değil	Kültürel eşdeğerlik	...müdire değil de	Kültürel eşdeğerlik
Fluffy and Buffy (sf.70)	Yumak ve Çomar'ı	Kültürel eşdeğerlik	Fluffy and Buffy'yi...	Aktarma
Miss Polly grew white. (sf. 71)	Bayan Polly bembeyaz kesildi.	Kültürel eşdeğerlik	Bayan Polly bembeyaz kesildi.	Kültürel eşdeğerlik
His eyes flashed. (sf.72)	Gözleri çakmak çakmak olmuştu.	Kültürel eşdeğerlik	Gözleri parladı.	Kültürel eşdeğerlik
Miss Polly raised her hand with a peremptory gesture of silence. (sf.73)	Bayan Polly sessizlik istediğini gösteren buyurgan bir hareketle elini kaldırdı.	Betimleyici eşdeğerlik	Polly Hanım birden elini kaldırıp onu susturdu.	İşlevsel eşdeğerlik
minister's wife (sf.76)	rahibin karısına	Eş anlamlılık	rahibin karısına	Eş anlamlılık

..the chapel next the church (sf.77)	kilisenin yanındaki şapelde ⁴	Çoklu strateji kullanma (Doğallaştırma & Notlar, eklemeler, açıklamalar)	...kilisenin yanındaki şapelde	Doğallaştırma
...entered the vestibule. (sf.77)	...hole girdi.	Kültürel eşdeğerlik	...antreye girdi.	Kültürel eşdeğerlik
The silence could almost be felt now. (sf.77)	İçerisi sinek uça duyulacak kadar sessizdi şimdi.	Düzenleme	Sessizlik artık neredeyse cismaniydi.	Düzenleme
Hindu missions (sf.78)	Hindu misyonerlerle	Öykünme	...Hindistan'daki evsiz barınaklarına"	İşlevsel eşdeğerlik
...would not get "a bit of credit in the report" (sf.79)	... "raporda birazcık olsun itibarları" kalmazdı.	Düzenleme	"listede alt sırada kalacaklarını"	İşlevsel eşdeğerlik
"Hullo, doggie-hullo!" (sf.80)	"Merhaba kuçu kuçu, merhaba!"	Kültürel eşdeğerlik	"Merhaba kuçu kuçu...Merhaba!"	Kültürel eşdeğerlik
...taking a siesta (sf.81)	...öğle uykusuna yattım	İşlevsel eşdeğerlik	...şekerleme yapıyordum.	Kültürel eşdeğerlik
Do you know what a porte cochere is? (sf.82)	Araba kapısının ne olduğunu biliyor musun?	İşlevsel eşdeğerlik	Araba girişi ne demek, biliyor musun?	İşlevsel eşdeğerlik
...through the vestibule and hall (sf.82)	...girişten ve koridordan geçerek	Kültürel eşdeğerlik	...antreden ve holden dosdoğru geçip	Kültürel eşdeğerlik
...at the foot of Little Eagle Ledge in Pendleton Woods (sf.82)	...Pendleton Ormanları'ndaki Küçük Kartal Kayası'nın dibinde	Düzenleme	...Pendleton Korusu'ndaki Küçük Kartal Kayalığı'nın dibinde	Düzenleme
crimson draperies (sf.83)	kırmızı perdeler	Kültürel eşdeğerlik	kızıl perdeler	Kültürel eşdeğerlik

⁴ Şapel: Küçük kilise.

...playing nurse? (sf.85)	...hemşirecilik mi oynuyor?	Kültürel eşdeğerlik	...hemşirecilik mi oynuyormuş?	Kültürel eşdeğerlik
yeller telegram letters (sf.86)	felaket habercisi telgraflardan	Kültürel eşdeğerlik	şu sarı telgraflardan	İşlevsel eşdeğerlik
...the doctor's gig (sf.91)	...doktorun tek atlı arabası	Betimleyici eşdeğerlik	...doktorun tek atlı arabası	Betimleyici eşdeğerlik
a trained nurse (sf.91)	eğitilmiş bir hastabakıcı	Kültürel eşdeğerlik	eğitilmiş bir hastabakıcı	Kültürel eşdeğerlik
...to ribbon selling and ditch-digging (sf.92)	kurdele satıcılığına ve hendek kazıcılığına	Kültürel eşdeğerlik	Kurdele satarak ve çukur kazarak	İşlevsel eşdeğerlik
...when the angel Gabriel blows his trumpet (sf.93)	Melek Cebrail borusunu üfleyene kadar	Öykünme	İsrafil'in borusunu öttüreceği zamana kadar	Kültürel eşdeğerlik
...retorted the man grimly (sf.94)	Adam suratını ekşiterek...	Kültürel eşdeğerlik	Adam asık suratla...	Kültürel eşdeğerlik
...at the bottom of the whole matter (sf.94)	meselenin özü	İşlevsel eşdeğerlik	Mesele tam da bu ya...	İşlevsel eşdeğerlik
The man's jaw dropped. (sf.95)	Adamın ağzı şaşkınlıktan açık kaldı.	İşlevsel eşdeğerlik	Adamın ağzı şaşkınlıktan açık kaldı.	İşlevsel eşdeğerlik
in a boarding house (sf.97)	bir pansiyondaki	Kültürel eşdeğerlik	Bir pansiyondaki	Kültürel eşdeğerlik
'God bless you, little girl,' (sf.97)	"Tanrı seni korusun, küçük kız,"	Öykünme	"Tanrı senden razı olsun, küçük kız,"	Öykünme
...into the yard (sf.98)	...avluya	Kültürel eşdeğerlik	...bahçeye	İşlevsel eşdeğerlik
committee meeting of the Ladies' Aid Society (sf.100)	Kadınlar Dayanışma Derneği'nin komite toplantısına	Kabul gören standart çeviri yapma	Kadın Yardım Derneği'nin toplantısına	İşlevsel eşdeğerlik

...that went on with heightened color. (sf.107)	...sonra kızarak sözlerini sürdürdü.	Düzenleme	...sonra kızarak devam etti.	Düzenleme
Lady Maud's Secret (sf.110)	Leydi Maud'un Sırrı	Doğallaştırma	Leydi Maud'un Sırrı	Doğallaştırma
It's as plain as the nose on yer face. (sf.111)	Bu, suratındaki şu burun kadar açık ve net.	Öykünme	...durum çok açık işte.	İşlevsel eşdeğerlik
cross as sticks (sf.112)	deliler gibi aksi	İşlevsel eşdeğerlik	huysuz	İşlevsel eşdeğerlik
My Land! (sf.112)	Aman Tanrım!	Öykünme	Çevrilmemiş.	
...our family physician (sf.114)	Aile hekimimiz	Kültürel eşdeğerlik	Aile doktorumuz	Kültürel eşdeğerlik
...out of sight (sf.114)	...gözden kaybolmuştu.	Kültürel eşdeğerlik	...gözden kaybolmuştu.	Kültürel eşdeğerlik
...out of sorts with the world (sf.115)	...dünyaya karşı pek ilgisizdi.	Betimleyici eşdeğerlik	...dünyayla arası iyice açıldı.	Betimleyici eşdeğerlik
Preliminary examinations (sf.118)	Giriş sınavlarında	Kültürel eşdeğerlik	Ön sınavlar	İşlevsel eşdeğerlik
He made a wry face. (sf.118)	John Pendleton yüzünü buruşturdu.	Kültürel eşdeğerlik	Adam yüzünü buruşturdu.	Kültürel eşdeğerlik
I'm glad to be waited on, hand and foot! (sf.118)	...etrafımda dört dönülmesinden mutluyum!	Kültürel eşdeğerlik	Etrafta el pençe divan duran insanlar olması hoşuma gidiyor artık!	Betimleyici eşdeğerlik
Aunt Polly isn't won over, yet. (sf.120)	Polly Teyzemin gönlünü çelmiş sayılmayız.	Çoklu strateji kullanma (Düzenleme & Betimleyici eşdeğerlik)	...henüz Polly Teyze'yi ikna etmedik tabii.	Çoklu strateji kullanma (Düzenleme & Betimleyici eşdeğerlik)
...for Heaven's sake (sf.120)	Tanrı aşkına	Öykünme	Tanrı aşkına...	Öykünme

The whole world...turn black under my fingers. (sf.124)	...bütün dünyam karardı.	Kültürel eşdeğerlik	Bir anda bütün dünyam karardı.	Kültürel eşdeğerlik
...finished brokenly. (sf.125)	...kolu kanadı kırık bir şekilde bitirdi.	Betimleyici eşdeğerlik	...perişan bir halde.	Betimleyici eşdeğerlik
...were at swords' points. (sf.133)	...gırtlak gırtlığa gelmişlerdi.	Kültürel eşdeğerlik	...birbirlerine girmişlerdi.	Kültürel eşdeğerlik
Christian Endeavor Society (sf.133)	Hristiyan Çalışma Derneği	Kabul gören standart çeviri yapma	Hristiyanlık Çalışmaları Derneği	Kabul gören standart çeviri yapma
...for prayer and meditation (sf.133)	...dua etmek ve düşünmek için	İşlevsel eşdeğerlik	...dua ve meditasyon için	Doğallaştırma
under the green arch (sf.133)	yeşil kemerin altında	Kültürel eşdeğerlik	yeşil kemerin altında	Kültürel eşdeğerlik
The Sunday services (sf.134)	...pazar ayinlerine	Öykünme	Pazar ayinlerine...	Öykünme
...scribes and Pharisees, hypocrites! (sf.134)	...riyakarlar ve ikiyüzlüler	İşlevsel eşdeğerlik	Ey İncil tefsircileri, sahte sofular, ikiyüzlüler!	Betimleyici eşdeğerlik
His people! – they WERE his people. (sf.134)	Cemati! Onlar onun cemaatidiler.	Kültürel eşdeğerlik	Cemaati! Onlar sahiden cemaatidi.	Kültürel eşdeğerlik
At the foot of the hill (sf.137)	Tepenin eteğinde	İşlevsel eşdeğerlik	Tepenin dibinde	İşlevsel eşdeğerlik
His sermon notes (sf.137)	...vaaz notları	Kültürel eşdeğerlik	Vaaz notları.	Kültürel eşdeğerlik
...white capped young woman (144)	...beyaz kepli genç kadına	Doğallaştırma	...beyaz kepli genç kadına	Doğallaştırma
...have got ter talk plain horse sense (sf.148)	...doğrudan ve basit şekilde anlatman gerekiyor.	Betimleyici eşdeğerlik	...açık konuşmalısın.	Kültürel eşdeğerlik

“I never was no hand for figgers.” (sf.148)	Bu söz oyunlarından hiçbir zaman pek anlamadım.	Çoklu strateji kullanma (Kültürel eşdeğerlik & Düzenleme)	Parmak hesabından anlamam.	Düzenleme
“and of course no gal of any spunk’ll stand that. (sf.149)	“Elbette, ne kadar cesur olursa olsun, hiçbir kız buna tahammül edemez.	Düzenleme	Bu da hiçbir onurlu kadının katlanamayacağı bir şey tabii.	Düzenleme
...an’ that’s why you could ‘a’ knocked me down with a feather when I see HIM at the door (sf.49)	Zaten bu yüzden, onu kapıda görünce şaşkınlıktan küçük dilimi, yutacaktım.	Düzenleme	Bay Pendlenton’ı kapıda görünce bu yüzden o kadar şaşırdım ya...	Düzenleme
...seems—at sea. (sf.150)	...şaşkın görünüyor.	İşlevsel eşdeğerlik	Emin değil gibi görünüyor.	İşlevsel eşdeğerlik
Aunt Polly’s face had turned white. (sf.152)	Polly Teyze’nin yüzü önce bembeyaz kesildi.	Kültürel eşdeğerlik	Polly Teyze’nin yüzü önce bembeyaz kesildi.	Kültürel eşdeğerlik
glass dangles (sf.154)	cam sarkaçları	Kültürel eşdeğerlik	Sarkıtılan küçük cam zımbırtılar	Betimleyici eşdeğerlik
...over back-yard fences (sf.162)	...arka avlu çitlerinin üzerinden	Kültürel eşdeğerlik	...arka bahçelerin çitlerine yaslanmış halde	İşlevsel eşdeğerlik
on the porch steps (sf.163)	verandanın basamaklarında	Kültürel eşdeğerlik	sundurma basamaklarında	Kültürel eşdeğerlik
...according to their sex. (sf.163)	...kadın ya da erkek oluşlarına göre	Betimleyici eşdeğerlik	cinsiyetine göre	Kültürel eşdeğerlik
nightdress (sf.168)	geceliği	Kültürel eşdeğerlik	geceliği	Kültürel eşdeğerlik

to knit (sf.168)	örmeye	Kültürel eşdeğerlik	dikiş dikmeye	Kültürel eşdeğerlik
Little Widow Benton (sf.169)	küçük dul Benton	Kültürel eşdeğerlik	Ufak tefek bir dul kadın olan Bayan Benton	Betimleyici eşdeğerlik
...on the Pendleton Hill road (sf.171)	Pendleton Tepesi Yolu'nda	Kültürel eşdeğerlik	Pendleton Tepesi yolunda	Kültürel eşdeğerlik
We've been blue and discouraged. (sf.172)	Üzgündük ve umutsuzduk.	İşlevsel eşdeğerlik	Üzgün ve bezgindik.	İşlevsel eşdeğerlik
a first-rate home (sf.178)	birinci sınıf bir evi	Kültürel eşdeğerlik	birinci sınıf bir evde	Kültürel eşdeğerlik
dogged determination (sf.179)	İnatçı kararlılık	İşlevsel eşdeğerlik	Israrcı bir kararlılık	İşlevsel eşdeğerlik
...task of pulling up the first little green weeds of the flowerbeds (sf.180)	...çiçek tarhlarında yeni yeni bitmeye başlamış yeşil otları yolmakla	Betimleyici eşdeğerlik	...çiçek tarhlarındaki küçük, yeşil, yabani otları sökme işi	Betimleyici eşdeğerlik
"Well,by Jinks, I know!" (sf.182)	"Ama, ben biliyorum!"	İşlevsel eşdeğerlik	"Ama ben biliyorum!"	İşlevsel eşdeğerlik

Tablo 2: Pollyanna Adlı Eserin İki Farklı Çevirisinde Kullanılan Çeviri Stratejileri
Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Pollyanna adlı eserin iki farklı çevirisi incelendiğinde çeviriler arasında benzerlikler olduğu kadar farklılıklar da olduğu görülmüştür. Kaynak metinde tespit edilen kültürel öğelerin her iki çevirmen tarafından nasıl erek metne aktarıldığı tespit edilmiş ve Tablo 2’de detaylı bir şekilde gösterilmiştir. Burada çevirmenler tarafından tercih edilen farklı çeviri stratejileri sonucu oluşan farklı çevirilere yer verilecek ve farklı çeviri stratejilerinin çeviriyi nasıl etkilediği tartışılacaktır.

Örnek 1:

KM: ...as a home missionary’s wife...(sf.10)

EM1: ...bir misyoner* eşi olarak...

*Çevirmenin notu: Misyoner: Güçlü bir Hristiyanlık camiası kurmakla görevlendirilen din adamı.

EM2: ...bir misyonerin karısı olarak...

Bu örnekte erek kültüre yabancı olan “missionary” kavramının çevirisinde tercih edilen iki farklı çeviri stratejisi görülmektedir. EM1’de erek kültürdeki karşılığının verilmesine ek olarak notlar, eklemeler ve açıklamalar stratejisi de kullanılarak bu kelimenin açıklaması dipnot şeklinde verilmiştir. EM2’de ise yalnızca kültürel eşdeğerlik stratejisi kullanılmıştır. Erek kültürün yabancı olduğu kavramların açıklamalarının verilmesi özellikle erek okurun çocuklar olduğu durumlarda faydalı ve işlevsel olacaktır.

Örnek 2:

KM: ...feeding on wormwood (sf.14)

EM1: ...pelinotu* ve devedikeniyile besleniyor.

*Çevirmenin notu: Çok acı ve keskin kokulu otsu bitki. Boş topraklarda, kumsallarda, kayalıklarda kendiliğinden yetişir; ayrıca bahçelerde ve saksılarda yetiştirilir.

EM2: O zamandan beri de kendine eziyet etmekten başka bir şey yaptığı yok gibi...

“wormwood” kelimesi dağlarda yetişen ve oldukça acı bir bitki olan “pelinotu” anlamına gelmektedir. Kaynak metinde bir deyim içerisinde geçen bu kelime, EM1’de notlar, eklemeler, açıklamalar çeviri stratejisi kullanılarak erek metne aktarılmış, bu kelimenin ne anlama geldiği dipnot olarak okuyucuya sunulmuştur. EM2’de ise kaynak metinde geçen “feed on wormwood” yapısının erek kültürdeki karşılığı betimleyici eşdeğerlik stratejisi kullanılarak erek okura aktarılmıştır. EM1’de dipnot eklenerek yabancı bir unsur olarak bırakılan ifadenin anlamı EM2’de birden fazla sözcükle karşılanarak erek kültür açısından anlaşılır hale getirilmiştir, denilebilir.

Örnek 3:

KM: ...velvet basque (sf.18)

EM1: kadife bir elbise

EM2: kadife bir kadın korsesi, büstiyer korse

Kişisel yaşam kategorisinde kültürel bir öge olan “basque” kelimesi EM1’de “kadife bir elbise” şeklinde çevrilmiştir. Erek metne kültürel anlamından soyutlanarak aktarılan bu ifadenin çevirisinde işlevsel eşdeğerlik stratejisi kullanılmıştır. EM2’ye aktarılırken ise betimleyici eşdeğerlik stratejisi kullanılmış, “kadife bir kadın korsesi, büstiyer korse” gibi birden fazla sözcük kullanılarak betimleyici bir yaklaşım benimsenmiştir.

Örnek 4:

KM: I'm Nancy, the hired girl. (sf.19)

EM1: Ben Nancy, teyzenin evinde çalışıyorum.

EM2: Ben Nancy'yim, hizmetçi kızım.

Sosyal yaşam kategorisinde meslek olarak değerlendirilebilecek “hired” kelimesinin iki farklı çeviri stratejisi kullanılarak erek metinlere aktarıldığı söylenebilir. EM1’de, kaynak dil ile erek dilin biçimsel ve sözdizimsel açıdan farklı olduğu durumlarda çeviride doğallığı yakalamak adına tercih edilebilecek bir çeviri stratejisi olan doğallaştırma stratejisinin kullanıldığı görülmektedir. EM2’de ise “hired” kelimesi ile erek dilde eşdeğer anlama sahip bir ifade olan “hizmetçi” ifadesine yer verilerek kültürel eşdeğerlik stratejisine başvurulmuştur. Her iki metinde de farklı stratejiler kullanılmasına rağmen aynı anlamın aktarıldığı ve kabul edilebilir bir çeviri yapıldığı söylenebilir.

Örnek 5:

KM: ...in which a bent old man was working (sf.27)

EM1: ...bahçede yaşlı bir adam çalışıyordu.

EM2: ...yaşlı bir adam iki büklüm çalışmaktaydı.

“eğilmiş, eğri, bükülmüş” anlamlarına gelen “bent” kelimesinin anlamı EM1’de verilmemiş, işlevsel eşdeğerlik stratejisi kullanılarak, bu kelime olmaksızın, cümlelerin anlamı verilmeye çalışılmıştır. Kültürel eşdeğerlik stratejisinin kullanıldığı EM2’de ise “bent” kelimesi erek kültüre ait bir deyim ile karşılanmış ve “iki büklüm” olarak çevrilmiştir. Söz konusu cümlede bahçıvan olarak ve eğilerek çalışan İhtiyar Tom’dan bahsedildiği düşünülürse EM2’deki çevirinin anlamı tam olarak karşıladığı söylenebilir.

Örnek 6:

KM: For the Land's sake...(sf.29)

EM1: Tanrı aşkına.

EM2: Çevrilmemiş.

İki farklı çevirisine yer verilen bu eserde özellikle dini ifadelerin çevirisinde çevirmenler tarafından farklı stratejiler kullanıldığı söylenebilir. Yukarıdaki örnekte “For the Land's sake” ifadesinin EM1’e “Aman Tanrım” olarak çevrildiği ve dolayısıyla öykünme stratejisinin benimsendiği görülmektedir. EM2’de ise bu ifade atlanmış ve erek metne aktarılmamıştır. Kaynak kültürü yansıtan çarpıcı bir ifade olan bu ögenin erek kültüre

aktarılmaması çevirmenin çeviri sürecinde aldığı kararların çeviriyi nasıl şekillendirdiğine bir örnek teşkil edebilir.

Örnek 7:

KM: “My stars and stockings!” (sf.29)

EM1: “Aman Tanrım!”

EM2: “Bir yaşıma daha girdim!”

Bu örnek de bir önceki örnek gibi kaynak kültüre ait bir şaşırma ifadesi olan ve dini bir referansa sahip “My stars and stockings!” ifadesinin iki farklı çeviri stratejisi kullanılarak erek metinlere aktarıldığını göstermektedir. EM1’e “Aman Tanrım!” olarak aktarılan bu ifadenin çevirisinde çevirmen öykünme stratejisi kullanmış ve yabancı bir kültüre ait bir kavram erek okura hissettirilmeye çalışılmıştır, denilebilir. Kaynak kültürde dini bir öge olan ve EM1’de de dini karşılığı kullanılarak çevrilen bu ifade EM2’ye “Bir yaşıma daha girdim!” şeklinde aktarılmıştır. Dini anlamından sıyrılarak çağrıştırdığı şaşırma anlamının erek kültürdeki bir deyim ile karşılandığı EM2 örneğinde, çevirmen tarafından işlevsel eşdeğerlik stratejisi kullanılmıştır.

Örnek 8:

KM: “Whatever in the World are you talkin’ about?” (sf.30)

EM1: “Tanrı aşkına sen neden söz ediyorsun?”

EM2: “Ne diyorsun yahu?”

“Tanrı aşkına...” çevirisi ile kaynak kültüre ait bir ifadenin erek okura hissettirildiği EM1’de öykünme stratejisi kullanılmıştır. EM2’de ise erek dile ait aynı işlevi görebilecek bir ifade olan “Ne diyorsun yahu?” çevirisiyle aynı anlam yakalanmaya çalışılmıştır. Her ne kadar şaşırma anlamı farklı bir ifade ile karşılanmış olsa da EM1 ile EM2 arasında özellikle dini ifadelerin çevirisinde kaynak kültürü yansıtmada anlamında bariz farklılıklar olduğu söylenebilir.

Örnek 9:

KM: ...a missionary barrel (sf.37)

EM1: bağış sandığı

EM2: misyoner fıçısı

İhtiyaç sahiplerine yardım toplamayı dini bir vazife olarak gören kişi anlamına gelen “missionary” kelimesinin ve bu görev yerine getirilirken kullanılan yardım malzemelerinin konulduğu sandık anlamına gelen “missionary barrel” ifadesinin iki farklı

şekilde erek metinlere aktarıldığı görülmektedir. Yardım sandıkları hem kaynak kültürde hem de erek kültürde olan bir ögedir, ancak toplumlar tarafından diğer kültürel ögeler gibi farklı adlandırılabilen ve farklı işlevleri olabilen kavramlardan biridir. Diğer birçok örnekte görülenin aksine be örnekte EM1’de çevirmen tarafından öykünme stratejisi yerine kültürel eşdeğerlik stratejisi kullanılmıştır. Dolayısıyla denilebilir ki kaynak kültürün daha yoğun hissedildiği EM1de bu örnek özelinde bir farklılık söz konusudur. Kaynak kültüre ait yansımalar çok yer verilmeyen EM2’de ise bu örnekte çevirmen tarafından “misyoner fıçısı” çevirisi tercih edilmiş ve yabancı bir ifade okura tanıtılmıştır.

Örnek 10:

KM: ...four or five principal dry goods stores (sf.42)

EM1: ...önde gelen dört beş mağazasına

EM2: ...dört beş büyük manufakturacıya

“dry goods store” Amerika’da kumaş, bez, iplik gibi tekstil ürünlerinin satıldığı mağazalar olarak bilinir. Polly Teyze yeğeni Pollyanna’ ya yeni kıyafetler almak için onunla birlikte bu mağazaya gider. EM2’de bu amaç için gidilen mağaza olarak bilinen “manufakturacı” kelimesi kullanılarak kültürel eşdeğerlik stratejisi tercih edilmiştir. EM1’de ise “mağaza” ifadesine yer verilmiş ve işlevsel eşdeğerlik stratejisi benimsenmiştir. Her ne kadar çeviriler farklı olsa da iki örnekte de aynı anlamın karşılandığı söylenebilir.

Örnek 11:

KM: Well, if you don’t beat the Dutch! (sf.43)

EM1: Bu hepsini geçmediyse ben de ne olayım!

EM2: Doğrusu Hollandalılardan bile daha komiksiniz!

“don’t that beat the Dutch!” deyimini kaynak kültüre ait ve “inanılır gibi değil, bu hiç aklıma gelmezdi” anlamlarına gelen bir deyimdir. Çoğunun gerçek anlamından farklı bir anlamı bulunan birden fazla sözcüğün bir araya gelerek oluşturduğu deyimlerin yabancı kültürü belki de en çok yansıtan ögelerden biri olduğu düşünülürse, bunların erek metne nasıl aktarıldığının metnin şekillenmesinde önemli rol oynadığı söylenebilir. Bu noktada tercih edilecek çeviri stratejisi metnin akıcılığını ve bütünlüğünü doğrudan etkileyecektir. EM1’de bu deyimın ifade ettiği anlamın erek kültüre ait bir söz öbeği ile karşılandığı görülmektedir. İşlevsel eşdeğerlik stratejisi tercih edilerek yapılan bu çeviride erek okurun aşına olduğu bir anlatım söz konusudur. Ancak EM2’de “Doğrusu

Hollandalılarından bile daha komiksiniz!” çevirisi ile kaynak kültüre ait bir ögenin çarpıcı bir şekilde metin içerisine yerleştirildiği görülebilir. Öykünme stratejisinin kullanıldığı EM2’de yapılan bu çeviri bir kültür aktarımı olarak değerlendirilebilir. Her iki çeviride de tercih edilen stratejilere ek olarak doğallığı yakalamak adına düzenleme stratejisinin de kullanıldığı görülmektedir.

Örnek 12:

KM: Wednesday and Saturdays came to be, indeed, red-letter days to her. (sf.47)

EM1: Aslına bakılırsa, Çarşamba ve cumartesileri ona bayram günü geliyordu.

EM2: Hatta çarşamba ve cumartesi günlerini ipe çeker olmuştu.

“a red-letter day” kaynak kültürde “mutlu/önemli gün” anlamına gelen bir deyimdir. Bu deyim iki farklı EM’de de kaynak kültürdeki anlamı veren erek kültüre ait farklı deyimlerle karşılandığı görülmektedir. EM1’de “bayram günü” EM2’de ise “ipe çekmek” ifadeleri kullanılmış ve anlam bütünlüğü sağlanmıştır. Kaynak dil ile erek dil arasında dilbilgisel farklılığın da göze çarptığı bu örnekte sözcük dizilimlerinden kaynaklanan problemlerin düzenleme yöntemi ile aşıldığı söylenebilir.

Örnek 13:

KM: She’d be jest hankerin’ for lamb broth! (sf.49)

EM1: ...haşlanmış kuzu çorbası için can atıyor olacaktır!

EM2: ...bu sefer de kuzu eti suyu ister.

“çok istemek” anlamına gelen “hanker” fiili EM1’de çevirmen tarafından erek dilde aynı anlamı veren “can atmak” deyiimiyle karşılanmıştır. Deyim kullanılarak yapılan bu çevirinin anlamı güçlendirdiği iddia edilebilir.

Örnek 14:

KM: “Oh,for the heathen,” (sf.57)

EM1: “Dinsizlerin Tanrı yoluna gelmesini sağlamak için,”

EM2: “Eh, dini bütün adammış demek ki,”

“heathen” kelimesi dinsiz anlamına gelmektedir. EM1’de metin içerisindeki anlam “heathen” kelimesinin çevirisinde birden fazla sözcük kullanılarak okura aktarılmaya çalışılmıştır. Kaynak kültüre ait öğelere de yer verilen bu çeviride hem betimleyici eşdeğerlik hem de öykünme stratejilerinin kullanıldığı görülmektedir. EM2’de ise okura tanıdık bir ifade tercih edilip doğal bir çeviri yakalamak adına işlevsel eşdeğerlik ve düzenleme stratejilerinin kullanılmıştır.

Örnek 15:

KM: That's denying yourself and taking up your cross. (sf.57)

EM1: Bu kendinden vazgeçip insanların iyiliği için kendini Tanrı'ya adanmak.

EM2: Nefsine hâkim olup haçını sırtlanıyor.

Kaynak kültüre ait öğelere yer verilen her iki çeviride de bir kültür aktarımından bahsedilebilir. Daha çok birebir çeviri yapıldığı görülen EM1'de betimleyici ifadeler yer verilmiştir. “haç” anlamına gelen “cross” kelimesi direk çevrilmemiş anlam birden fazla sözcükle karşılanmıştır. EM2’de ise erek okura tamamen yabancı olan “haçını sırtlanmak” ifadesine yer verilmiştir. Sözdizimsel serbestliğin tercih edildiği EM2’de Newmark’ın düzenleme stratejisine başvurulduğu görülebilir.

Örnek 16:

KM: Fluffy and Buffy (sf.70)

EM1: Yumak ve Çomar’ı

EM2: Fluffy and Buffy’yi...

Pollyanna’nın sokaktan bulduğu kedi ve köpeğe verdiği isimler olan “Fluffy and Buffy”, EM1’de Türk kültüründe sık kullanılan hayvan isimleri olan “Yumak ve Çomar” ile karşılanmıştır. Kültürel eşdeğerlik stratejisi kullanılarak yapılan bu çeviri ile çevirmenin rahatlıkla okunabilir ve anlaşılabilir bir çeviri yapmayı amaçladığı düşünülebilir. EM2’de ise aktarma stratejisi doğrultusunda “Fluffy and Buffy” ifadeleri olduğu gibi bırakılmış ve kültürel bir aktarım yapılmıştır.

Örnek 17:

KM: ...the chapel next the church (sf.77)

EM1: kilisenin yanındaki şapelde*

Çevirmenin notu: Şapel: Küçük kilise.

EM2: ...kilisenin yanındaki şapelde

Kaynak kültüre ait iki farklı ibadet mekanının bir arada geçtiği bu ifadede çevirmenler tarafından farklı çeviri stratejileri kullanıldığı görülmektedir. “chapel” küçük kilise anlamına gelmektedir ve erek okura tamamen yabancı bir kültürel öge olarak düşünülebilir. Kaynak dile ait bir sözcüğün sesbilgisel ya da biçimbilgisel açıdan erek dile uyarlanarak aktarılması olarak açıklanabilecek bir strateji olan doğallaştırma stratejisinin her iki çevirmen tarafından da kullanıldığı ve her iki metinde de kültürel bir aktarım yapıldığı görülmektedir. Ancak EM1’de çevirmen bu strateji ile yetinmemiştir.

Özellikle erek okurun çocuklar olduğu bir metin olması sebebiyle, yabancı bir unsur olan “şapel” kelimesinin anlamını dipnot ile vermiştir. EM1’de izlenen bu not neticesinde okurlar için daha açıklayıcı bir anlatım benimsendiği iddia edilebilir.

Örnek 18:

KM: ...taking a siesta (sf.81)

EM1: ...öğle uykusuna yattım

EM2: ...şekerleme yapıyordum.

“siesta” öğle yemeği sonrası kısa süreli uyku ile hissedilen dinlenme ihtiyacı anlamına gelen aslında İspanyol kültürü ile yakından ilişkili olan bir terimdir. EM1’de aynı anlamı verecek bir ifade kullanılarak yapılan çeviride işlevsel bir yaklaşım benimsenmiştir ve bu ifade “öğle uykusu” olarak çevrilmiştir. EM2’de ise bu ifadenin erek kültürdeki karşılığı olan “şekerleme” kelimesi kullanılmıştır. Her iki çeviride de benzer anlamın yakalandığı söylenebilir.

Örnek 19:

KM: yeller telegram letters (sf.86)

EM1: felaket habercisi telgraflardan

EM2: şu sarı telgraflardan

Telgraf, acil durumlarda karşı taraf ile iletişim sağlayabilmek için her iki kültürde de kullanılan eski bir iletişim aracıdır. KM’deki “telgraf” kelimesinin anlamını niteleyen “yeller” sıfatının anlamını karşılayabilmek için EM1’de “felaket habercisi” deyimini kullanılmıştır. Bu çeviride anlama odaklanılarak hem kültürel eşdeğerlik sağlanmış hem de zengin bir anlatım amaçlanmış denilebilir. EM2’de ise “yeller” kelimesinin anlamı verilmemiş, telgrafların rengine odaklanılarak “şu sarı telgraflardan” çevirisi tercih edilmiş ve işlevsel bir çeviri stratejisi benimsenmiştir.

Örnek 20:

KM: ...when the angel Gabriel blows his trumpet (sf.93)

EM1: Melek Cebrail borusunu üfleyene kadar

EM2: İsrail’in borusunu öttüreceği zamana kadar

Hem kaynak kültürde hem de erek kültürde dini bir bilgi olarak kıyamet gününü haber vermek için bir meleğin borusunu öttüreceği bilinir. Kaynak metinde geçen ifade EM1’de, kaynak kültürü yansıtan şekliyle, öykünme stratejisi kullanılarak erek metne

aktarılmıştır. Ancak erek kültüre ait dini kaynaklarda geçen bilgiye göre kıyamet günü sura üfleyecek melek İsrail’dir. EM2’de “İsrail’in borusu” çevirisi ile kaynak kültür ile erek kültür arasındaki bu farklılık doğrultusunda bir çeviri yapılmıştır.

Örnek 21:

KM: It’s as plain as the nose on yer face. (sf.111)

EM1: Bu, suratındaki şu burun kadar açık ve net.

EM2: ...durum çok açık işte.

Kaynak dile ait bir deyim olan “be as plain as the nose on yer face” deyiminin EM1’deki çevirisinde öykünme stratejisinin kullanıldığı görülmektedir. Çevirmen, deyimi kelimesi kelimesine çevirmiş ve kaynak kültüre ait kalıplaşmış bir ifadeyi erek okura sezdirmeyi tercih etmiştir. Bu deyim EM2’de ise “durum çok açık işte” olarak çevrilmiştir. EM2’de kültürden soyutlanarak yapılan bu çeviride işlevsel eşdeğerlik stratejisinin kullanıldığı söylenebilir.

Örnek 22:

KM: cross as sticks (sf.112)

EM1: deliler gibi aksi

EM2: huysuz

“cross as sticks” kaynak dilde “çok huysuz,aksi” anlamlarına gelen bir deyimdir. Bu deyim hem EM1’de hem de EM2’de erek dilde karşılığı olan bir deyim kullanılarak çevrilmemiştir. EM1’de “deliler gibi aksi”, EM2’de “huysuz” olarak çevrilen bu ifadenin her iki çevirisinde de işlevsel eşdeğerlik stratejisi benimsenmiştir. Metne anlam zenginliği katmak ve kültürel eşdeğerliği yakalamak adına kaynak dildeki bir deyim, erek dilde karşılığı olduğu durumlarda, erek dildeki bir deyim ile çevrilmesi doğru olacaktır. “as cross as sticks” deyiminin erek dilde huysuz ve aksi insanlar için kullanılan “burnundan kıl aldırılmaz” deymiyle karşılanması bir çeviri alternatifi olarak sunulabilir.

Örnek 23:

KM: My Land! (sf.112)

EM1: Aman Tanrım!

EM2: Çevrilmemiş.

Kaynak kültüre ait şaşırma ifadelerinden bir diğeri olan “My Land!” yapısının EM2’de çevrilmediği görülmektedir. EM2’de metne aktarılmayan ilk ifade bu değildir. Daha öncesinde “For the Land’s sake!” ifadesinin de erek metne aktarılmadığına değinmiştir.

Dolayısıyla burada çevirmen tarafından tercih edilen bir çeviri politikasından bahsedilebilir. Öykünme stratejisine sık sık yer verilen EM1’de ise “Aman Tanrım!” çevirisini görmekteyiz.

Örnek 24:

KM: ...for prayer and meditation (sf.133)

EM1: ...dua etmek ve düşünmek için

EM2: dua ve meditasyon için...

“prayer” ifadesi her iki metinde de erek dildeki karşılığı olan “dua etmek” şeklinde çevrilmiştir. İki metin arasındaki fark “meditation” ifadesinin çevirisinde göze çarpmaktadır. “düşünmek” fiilinin tercih edildiği EM1’de işlevsel bir yaklaşım benimsenmiş ve anlamsal açıdan kolaylık ve akıcılık sağlanmıştır, denilebilir. Kaynak dilin sesbilgisel olarak erek dile uyarlanması yoluyla doğallaştırma stratejisi kullanılarak yapılan EM2’deki çeviride bir kültür aktarımından bahsedilebilir.

Örnek 25:

KM: ...scribes and Pharisees, hypocrites! (sf.134)

EM1: ...riyakârlar ve ikiyüzlüler

EM2: Ey İncil tefsircileri, sahte sofular, ikiyüzlüler!

Kaynak kültüre ait dini ifadelerin bir arada olduğu bu örnekte, EM1’de kelimelerin dini anlamlarından sıyrılarak bir çeviri yapıldığı görülmektedir. Erek okurun çoğunlukla çocuklar olduğu bu eserde, bu örnek özelinde, kolay ve akıcı bir anlatım sağlanmış denilebilir. Ancak EM2’de “Ey İncil tefsircileri, sahte sofular, ikiyüzlüler!” çevirisi ile kaynak metindekine paralel bir anlatımın yapıldığını da görmezden gelemeyiz. Betimleyici eşdeğerlik stratejisi kullanılarak yapılan EM2’deki çeviride kaynak kültüre ait öğeler okura sunulmuş ve iki metin arasında eşdeğerliği sağlama açısından daha doğru bir çeviri yapılmış, denilebilir.

Örnek 26:

KM: ...have got ter talk plain horse sense (sf.148)

EM1: ...doğrudan ve basit şekilde anlatman gerekiyor.

EM2: ...açık konuşmalısın.

“horse sense” sağduyu, akliselim anlamına gelen kaynak dile ait bir deyimdir. Her iki metinde de bu deyimın karşılığı olan bir ifade görülmemektedir. Cümlelerin sadece “have got ter talk plain...” kısmı erek metinlere aktarılmıştır. EM1’de betimleyici bir ifadeye

yer verilirken, EM2’de de işlevsel bir yaklaşım benimsenmiştir. İki metin arasında eşdeğerliği sağlamak adına “...açık ve aklıselim konuşmalısın” çevirisi bir alternatif olarak sunulabilir.

Örnek 27:

KM: “I never was no hand for figgers.” (sf.148)

EM1: Bu söz oyunlarından hiçbir zaman pek anlamadım.

EM2: Parmak hesabından anlamam.

Kaynak dil ile erek dil arasındaki sözdizimsel farklılığın bariz şekilde hissedildiği bu örnekte çevirmenler tarafından farklı stratejiler kullanıldığı görülmektedir. Daha önce de değindiğimiz gibi sözcüğü sözcüğüne çevirinin mümkün olmadığı ya da birebir çevirinin doğal durmadığı durumlarda çevirmenler tarafından sık sık düzenleme stratejisine başvurulur. Bu örnekte de sözcüğü sözcüğüne çeviri pek mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla cümledeki anlamı aktarmak ve anlatımda akıcılık sağlamak için düzenleme stratejisinin kullanılmasının çevirmenler için zorunlu bir tercih olduğu söylenebilir. Ancak EM2’deki “Parmak hesabından anlamam” çevirisi ile bağlam da dikkate alınırsa pek de doğal bir anlatım sağlandığı söylenemez. İhtiyar Tom ile Nancy arasında geçen konuşma göz önünde bulundurulduğunda EM1’deki çeviri ile kaynak metindeki anlama paralel bir anlatım sağlandığı iddia edilebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada çeviri ile kültür arasındaki ilişki, çeviri çocuk edebiyatı eserlerinin dünyadaki ve Türkiye'deki seyri, bu eserlerin kültür aktarımında ne gibi görevler üstlendiği ve bu eserler erek metinlere aktarılırken çevirmenler tarafından hangi stratejilerin kullanılabileceği incelenmiştir.

Dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de en çok okunan çocuk kitaplarından biri olan “Pollyanna”, kaynak metin olarak seçilmiştir. Bu eserin inceleme konusu olarak seçilmesinde eserin çocuklar tarafından çok okunması ve kaynak kültüre ait birçok öğeyi içerisinde barındırması etkili olmuştur. Bu eserde tespit edilen kaynak kültür öğeleri Newmark'ın sınıflandırmasına göre gruplandırılmıştır. Erek metin olarak Pollyanna'nın iki farklı çevirisi ele alınmıştır. Bu metinler kısaltılmamış olduklarından ve farklı çeviri stratejilerine örnek teşkil edebilecek çeviriler içerdiğinden dolayı tercih edilmiştir. Kaynak kültürde tespit edilen kültürel öğelerin bu iki erek metne nasıl aktarıldığı karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu incelemede Newmark'ın literatüre kazandırdığı çeviri stratejileri kullanılmıştır.

Edebi eserler ait oldukları kültüre dair birçok öge barındırırlar. O kültürün, tarihi, sosyal, dini, ekonomik, coğrafi, toplumsal vb. özelliklerini yansıtan bu öğeler o kültüre özgü benzersiz ifadelerdir. Orijinal dili İngilizce olan Pollyanna kitabında da o dile ve kültüre ait birçok ögenin olduğu görülmüştür. Kaynak kültüre özgü 125 ögenin tespit edildiği bu eserde kamu hayatına ve ekolojiye dair çok fazla ögeye rastlanmamıştır. En fazla görülen öğeler sırasıyla gelenek görenek ve sosyal etkinlikler, kişisel merak ve tutkular ve kişisel yaşam kategorilerine aittir. Günlük hayat içerisinde daha çok evde geçen ve sık sık karakterler arasındaki konuşmalara yer verilen bu eserde bu sonuçlar, öngörülen sonuçlardır. Kültürel öğeler içerisinde özellikle gelenek görenek ve sosyal etkinliklere ait deyimlerin ve kişisel merak ve tutkulara ait dini ifadelerin göze çarptığını söylemek gerekir.

Kültürel öğelerin tespitinden sonra bu öğelerin erek metinlere nasıl aktarıldığını ve çevirmenlerin erek metinleri oluştururken nasıl bir yol izlediğini belirlemek için karşılaştırmalı metin incelemesi yapılmıştır. Bu incelemeler Tablo 2'de detaylı şekilde verilmiş ve erek metinler arasındaki çeviri farklılıkları değerlendirilmiştir. Newmark'ın önerdiği 17 çeviri stratejisinden hangilerinin çevirmenler tarafından tercih edildiği belirlenmiştir. Yapılan inceleme sonucu çevirmenlerin zaman zaman benzer stratejiler

kullandığı zaman zaman da farklı stratejilere başvurduğu görülmüştür. Farklı stratejiler sonucu ortaya çıkan farklı çeviriler de aslında çevirmenlerin çeviri sürecinde verdikleri kararların metni nasıl şekillendirdiğine bir örnek oluşturmaktadır.

Her iki metinde de çevirmenler tarafından en çok tercih edilen stratejinin kültürel eşdeğerlik olduğu görülmüştür. Bu da her iki çevirmenin kaynak metin ile erek metin arasında eşdeğer bir anlatım sağlamayı amaçladığını gösterir. Çevirmenler tarafından en çok tercih edilen diğer stratejiler ise işlevsel eşdeğerlik ve betimleyici eşdeğerliktir. Bu stratejilerin kullanılmasıyla çocuklar için akıcı ve anlaşılır bir anlatım sağlandığını söylemek mümkündür. Kaynak metne ait 4 ögenin açıklamalarının dipnot şeklinde verildiği EM1'in aksine EM2'de dipnot kullanılan hiçbir örneğe rastlanmamıştır. Dolayısıyla EM1'de çevirmen kaynak kültür hakkında bilgi vererek onu okura tanıtmak istemiş olabilir.

İki metin arasında çeviri farklılıklarının en çok göze çarptığı örnekler dini ifadelerin çevirileridir. EM1'de bu ifadeler daha çok öykünme stratejisi kullanılarak erek metne aktarılmış, kaynak kültürdeki anlam ve mesaj erek metinde de verilmeye çalışılmıştır. EM2'de ise bu ifadelerin çevirisinde daha çok kültürel eşdeğerlik ve işlevsel eşdeğerlik stratejileri kullanılmıştır. Kaynak kültüre ait 2 dini ögenin de çevrilmediği EM2'de daha çok erek kültür odaklı bir çeviri yapıldığı söylenebilir.

Kaynak dil ve erek dil, sözdizimsel açıdan farklı olduğundan dilbilgisel problemler her iki çevirmen tarafından da düzenleme stratejisi kullanılarak aşılmıştır. Her ne kadar bazı örneklerde farklı çeviriler ortaya çıksa da bu strateji ile her iki metinde de akıcı ve anlaşılır bir anlatım sağlanmıştır.

Bir kültüre ait özgün ve kalıplaşmış söz öbekleri olan deyimlerin çevirisinde de iki metin arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Kaynak dile ait bazı deyimlerin birebir çevirisinin yapıldığı EM1'de bir yabancılik duygusunun hissedildiği söylenebilir. EM2'de ise deyimlerin daha çok kültürel eşdeğerlik ve işlevsel eşdeğerlik stratejileri kullanılarak erek metne aktarıldığı görülmüştür. Bu örnekler de EM2'de daha çok erek kültür odaklı bir tutum benimsendiğini kanıtlar niteliktedir.

Her iki çevirmen tarafından da en çok kullanılan stratejilerden bir diğeri çoklu strateji kullanımıdır. Newmark'a göre birden fazla stratejinin bir arada kullanılması anlamına gelen bu strateji bazı durumlarda çevirmenler tarafından bir zorunluluk olmuştur. Kaynak kültüre ait öğeleri aktarırken erek kültürü de dikkate alarak çocuk okurun özelliklerine

uygun akıcı ve anlaşılır bir metin oluşturma düşüncesi çevirmenleri bu stratejiye yönlendirmiştir.

Sonuç olarak, kültür çevirisi kaynak ve erek kültüre karşı birtakım sorumluluklar taşımaktadır. Hitap ettiği yaş grubunun kendine özgü özellikleri olması sebebiyle hassas bir grup olan çocuk edebiyatı eserlerinin çevirisinde çevirmenlerin işi daha da zordur. İncelenen iki erek metinde de çevirmenler farklı stratejiler yoluyla bu zorlukları aşabilmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Abdelgalil Morsy, T. (2019). Newmark'ın Çeviri Yöntem ve Stratejileri Bağlamında Teneke Romanının Arapça Çevirilerinde Yerel Kültür Unsurlarının Aktarımı Üzerine Bir İnceleme. *Turkish Studies (Elektronik)*, 14(4), 2595- 2624.
- Allmeta A. (2020). Arnavutça'da Bir Türk Yazar: Orhan Pamuk ve Eserlerindeki Kültürel Unsurların Çevirisi Üzerine Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi.
- Aykaç, N. Ve Türkoğlu, İ. N. (2012). Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Bağlamında Montaigne'in Denemelerinin Eğitimsel l Değerler Açısından Değerlendirilmesi. İç. Sever S., Aslan C., Kanat Soysal Ö., Canlı S., Önal Ş., Çıldır B., Karagül S., Doğan B. N., İnce Samur Ö. (ed). 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 181-190.
- Beykan, Müren (2012). Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yayıncılığında Çeviri Sorunları. İç. Sever S., Aslan C., Kanat Soysal Ö., Canlı S., Önal Ş., Çıldır B., Karagül S., Doğan B. N., İnce Samur Ö. (ed). 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 991-994.
- Burke, P., Hsia R.P. (2007). Erken Modern Avrupa'da Çeviri Kültürleri. Erken Modern Avrupa'da Kültürel Çeviri içinde (sf. 3-40). Çev. Aydar, F. B., İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- Can, M.Z. (2015). İdeolojik Çeviri Tanzimat ve Cumhuriyet Dönemi Örneğinde. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, SBS, Sakarya.
- Çetinkaya, F. Ç. ve Durmaz, M. (2020). Çeviri Resimli Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi Stili. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 945-959.
- Çilyüz, S. (2020). Kültürel Öğelerin Çeviri Yoluyla Aktarımı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi.
- Erenoğlu, D. (2010). Mehmet Kaplan'ın Dil Üzerine Görüşleri / Mehmet Kaplan's Ideas On Language. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(36), 65-80.
- Erten, A. (2015). Çeviri Çocuk Edebiyatının Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Türk Dili Dergisi*, 0(756), Aralık 2014, 354-355.
- Gezer, G., Can, M. Z. (2019). Kültürü çevirmek: Kültür aktarımı kapsamında çeviri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (17), 355-370. DOI: 10.29000/rumelide.656917
- Göçer, A. (2012). Dil Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 50-57.

- Gürçağlar, Ş. T. (2011). Çevirinin ABC'si. Say Yayınları. İstanbul.
- Kaplan, M. (2006). Kültür ve Dil. İstanbul. Dergâh Yayınları.
- Kansu Yetkiner, N. (2010). Çocuk yazınındaki dilsel ve dil ötesi normlar bağlamında Felaket Henry serisinin Türkçeye çevirileri. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 27(2).
- Koca, E. (2022). Türk Çocuk Edebiyatı ve Çeviri Çocuk Edebiyatı Kitapları ve Çeviri Çocuk Edebiyatı Kitaplarının Belirlenen Estetik Ölçütler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon Üniversitesi.
- Koç, Erdem. (2019). İdeoloji ve Kültürün Çeviriye Olan Etkisi. Different Perspectives In Translation Studies, 75-91.
- Levent, G. (2010). Çocuk Edebiyatı Çevirilerinde Karşılaşılan Sorunlar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Mert, O., Albayrak, F., ve Serin, N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(3), 58-73.
- Mutlu, Sıla. (2020). Çeviri Kuramları ve Çeviri Eğitimi. Hiperlink Yayınları.
- Newmark, Peter (1988). A Textbook of Translation. New York – Londra – Toronto – Sidney – Tokyo: Shanghai Foreign Language Education Press, Prentice Hall.
- Newmark, P. (2010). "Translation and Culture". Meaning in Translation. (Ed. Barbara Lewandowska-Tomaszczyk&Marcel Thelen). sf.171-182.
- Neydim, N. (1995). Türkiye'de Çeviri Çocuk Edebiyatında Tarihsel Süreç İçerisinde Çizilen Çocuk Figürlerine Toplumsal Bakış Açısından Yüklenen İşlevler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Neydim, N. (2000). 80 Sonrası Paradigma Değişimi Açısından Çeviri Çocuk Edebiyatı. Yayımlanmamış Doktora tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Neydim, N. (2020). Çocuk edebiyatı klasiklerinde çeviri yaklaşımları: Uyarlama, yeniden yazma, kültürel müdahale. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (19), 851-858. <https://doi.org/10.29000/rumelide.752864>.
- Nida, E.A. (1993). Language, Culture and Translation. Şanghay: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Odacıoğlu, C., Barut E. (2018). Çeviri Usul, Strateji ve Yöntemleri Üzerine Bir Analiz. Journal of History School, 2018, 1363-1392.
- Özbay, R. (2022). Kaplan Gözü Maceraları' Çeviri Çocuk Kitaplarında Çevirmen Kararları. Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi, 2022(33), 99-118.

- Özdemir, B. Karakuş Tayşi, E. ve Dedeoğlu Orhun, B. (2012). Edebiyat Temelli Karakter Eğitimi Yaklaşımında Çocuk Edebiyatının Yeri. İç. Sever S., Aslan C., Kanat Soysal Ö., Canlı S., Önal Ş., Çıldır B., Karagül S., Doğan B. N., İnce Samur Ö. (ed). 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 213-217.
- Pollyanna. (2024). <https://www.merriam-webster.com/dictionary/Pollyanna> Erişim tarihi: 15.09.2024.
- Pollyanna. 2024. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Pollyanna> Erişim tarihi: 13.07.2024.
- Porter, E. H. (2024). <https://www.encyclopedia.com/women/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/porter-eleanor-h-1868-1920> Erişim tarihi: 12.09.2024.
- Porter, E. H. (2024). https://tr.wikipedia.org/wiki/Eleanor_H._Porter Erişim tarihi:12.09.2024.
- Porter, E. H. (1994). Pollyanna. Wordsworth Editions Limited.
- Shavit, Z. (1991). Çocuk Yazını Çevirisinin Yazınsal Çoğuldizgedeki Konumu Açısından Belirlenmesi. Çev.: Pınar Besen, Metis Çeviri, sf. 19-24.
- Taş, S. (2017). Kültürel Unsurların Çevirisi ve Çeviri Stratejileri. Humanitas, 5(10), 1-14.
- TDK, “Kültür”, <https://sozluk.gov.tr/?ara=k%C3%BClt%C3%BCr>, Erişim Tarihi: 22.04.2024.
- Tosun, M. (2017). İşlevsel Çeviribilim. İstanbul. Değişim Yayınları.
- Tufaner, Ç. (2022). Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde kültürel unsurlar. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (30), 1416-1437. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1192532>.
- Vermeer, H. J. (1986). Übersetzen als kultureller Transfer, Snell- Hornby, Marry. (Hg.) Übersetzungswissenschaft – eine Neuorientierung. Zur Integration von Theorie und Praxis, Tübingen, 30- 53.
- Vermeer, H.J., Reiss K. (2013) Towards a General Theory of Translational Action (Çev. C. Nord). St.Jerome Publishing. Manchester, UK.
- Yazıcı, M. (2010). Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları. İstanbul. Multilingual Yayınları.
- Yazoğlu, R. (2005). Dil-Kültür İlişkisi. Muhafazakâr Düşünce Dergisi, 2(5), 123-143.
- Yıldırım, C. (2015). “Amin Maalouf’un Afrikalı Leo ve Semerkant Romanlarında Kültürel Unsurların Çevirisi Üzerine Bir İnceleme”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research) C. 8 S. 39 Volume: 8 Issue: 39 sf. 221- 232.

- Yıldız, D. (2016). Popüler Çeviri Çocuk Romanlarının İçerik Bakımından İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (36), 435-466. <https://doi.org/10.21497/sefad.285287>.
- Yılmaz, E. (2012). Türk Çocuk Yazınında Ana Karakter Konumundaki Çocukların Dil Kullanımları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme. İç. Sever S., Aslan C., Kanat Soysal Ö., Canlı S., Önal Ş., Çıldır B., Karagül S., Doğan B. N., İnce Samur Ö. (ed). 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu, 491-496.
- Yücel, F. (2007). Çevirinin Tarihi. İstanbul. Çeviribilim Yayınları.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: İlknur NARİN	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Marmara Üniversitesi
Fakülte	Atatürk Eğitim Fakültesi
Bölümü	İngilizce Öğretmenliği
Makale ve Bildiriler	
1. Narin, İ. (2024). Yabancı Dil Öğreniminde Teknoloji Kullanımı. iç. F. Kayalar, T. Yıldırım (ed). <i>Teori ve Uygulamada Eğitim Bilimleri 2.</i> Duvar Yayıncılık, s. 271-281.	